

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.1.6.2024

Pani
Karolina Sochańska-Domagala
p.o. Prezesa
Rządowej Agencji
Rezerw Strategicznych
ul. Grzybowska 45
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.101.2024 Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 3 czerwca 2024 r.

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. – wykonanie planu finansowego Rządowej Agencji Rezerw
Strategicznych oraz wykonanie planu finansowego Funduszu Zapasów Interwencyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych ¹ , ul. Grzybowska 45, 00-844 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Karolina Sochańska-Domagala p.o. Prezesa Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych ² od 28 marca 2024 r. Poprzednio funkcję Prezesa Agencji pełnił Michał Kuczmierowski, od dnia 7 września 2020 r. do dnia 26 marca 2024 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rafał Sowa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/3/2024 z 3 stycznia 2024 r. 2. Inga Piotrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/2/2024 z 3 stycznia 2024 r. 3. Eliza Kurzela, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/1/2024 z 3 stycznia 2024 r. <p>(akta kontroli tom I str.1-18)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2023 r. planu finansowego Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych i będącego w dyspozycji Prezesa RARS Funduszu Zapasów Interwencyjnych ⁴ pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności oraz działań podejmowanych przez dysponenta funduszu. Ocenie podlegały w szczególności:
Zakres kontroli	<ul style="list-style-type: none"> – planowanie i realizacja przychodów Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych i Funduszu Zapasów Interwencyjnych, – planowanie i wykonanie kosztów i wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji, – wykorzystanie otrzymanych dotacji i środków na realizację programów/projektów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej, – gospodarowanie wolnymi środkami, – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdania za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych, – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizy wykonania planu przychodów, – analizy stanu należności pozostałych do zapłaty, – szczegółowej kontroli windykacji zaległości, – analizy realizacji kosztów, w tym współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, – analizy kosztów i wydatków majątkowych, – analizy realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – szczegółowej analizy wybranej próby wydatków, – analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, – analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,

¹ Dalej: RARS lub Agencja.

² Dalej: Prezes Agencji.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Dalej: Fundusz lub FZI.

- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie wykonanie w 2023 r. planu finansowego Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych. Natomiast ocenę wykonania w 2023 r. planu finansowego Funduszu Zapasów Interwencyjnych sformułowano w formie opisowej.

Na powyższą ocenę wpłynęły nieprawidłowości związane z realizacją planów finansowych stwierdzone w kosztach Agencji na łączną kwotę 318 305,5 tys. zł⁶, co stanowiło 6,3% kosztów i wydatków majątkowych Agencji (5 042 199,8 tys. zł). Nieprawidłowości stwierdzone w działalności Agencji dotyczyły zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków z przekroczeniem planu finansowego co było niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷, poniesienia kosztów reklamy i promocji, niewynikających z ustawowych zadań Agencji określonych w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych⁸ oraz nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień publicznych (dotyczących m.in. niewyłączenia z udziału w postępowaniu osoby, po stronie której wystąpił konflikt interesów, co było niezgodne z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹ i nieuprawnionego odstąpienia od stosowania ustawy Pzp). NIK zauważa przy tym, że nieprawidłowość polegająca na zaciągnięciu zobowiązań i dokonaniu wydatków z przekroczeniem planu finansowego była konsekwencją - w zakresie zaciągnięcia zobowiązań i dwóch płatności ze środków z UE - konieczności realizacji przez RARS na początku 2023 r. umowy grantowej zawartej z Komisją Europejską na dostawę agregatów prądotwórczych dla Ukrainy. W ramach kosztów Funduszu stwierdzone nieprawidłowości również dotyczyły udzielonych zamówień publicznych (nieterminowej publikacji ogłoszeń o wykonaniu zamówienia, nierzetelnego przygotowywania dokumentacji) oraz rozliczania części kosztów reklamy i promocji w koszty Funduszu, mimo że w art. 28c ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym¹⁰ nie wskazano możliwości finansowania ze środków funduszu zadań na promocję i reklamę.

Przychody Agencji zostały wykonane w wysokości 3 867 361,7 tys. zł, co stanowiło 46,0% planu po zmianach (8 399 422,0 tys. zł) i było spowodowane niższym niż planowano wykonaniem przychodów z prowadzonej działalności (m.in. z powodu przesunięcia likwidacji produktów naftowych i części rezerw żywnościowych na 2024 r.), dotacji celowych (m.in. rozłożenia na trzy lata procesu wymiany rezerw produktów naftowych i niewielkiego zainteresowania sprzedażą zboża do Agencji) i pozostałych przychodów (m.in. z powodu niższego wykorzystania środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19¹¹ i Funduszu Pomocy¹², Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg¹³, środków z Unii Europejskiej¹⁴). NIK nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących wykonania planu przychodów Agencji, w tym przy dochodzeniu należności. Koszty Agencji zostały wykonane w wysokości 4 935 094,5 tys. zł,

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁶ W tym: zaciągania zobowiązań z naruszeniem art. 46 ust. 1 ufp (175 586,9 tys. zł), ponoszenie kosztów/wydatków: z naruszeniem art. 44 ust. 1 pkt 3 ufp (140 978,2 tys. zł), z naruszeniem przepisów ustawy Pzp (1629,3 tys. zł) ponoszenia kosztów reklamy i promocji (111,1 tys. zł).

⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm. Dalej: ufp.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 294, ze zm. Dalej ustawa o rezerwach.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710. Dalej: ustawa Pzp.

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 1650 ze zm. Dalej: ustawa o zapasach.

¹¹ Dalej: Fundusz Covid-19.

¹² Dalej: FP.

¹³ Dalej: RFRD.

¹⁴ Dalej: UE.

tj. 60,7% planu po zmianach (8 132 934,0 tys. zł). Przyczyny niezrealizowania planu kosztów były tożsame z opisanymi powyżej przyczynami niezrealizowania planu przychodów. W Agencji w 2023 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykorzystania dotacji, gospodarowania wolnymi środkami lub obligacjami i realizacji zadań Agencji wynikających z art. 31 ustawy o rezerwach.

Przychody Funduszu wyniosły 1 565 606,6 tys. zł i były wyższe od planowanych o 13,3% (1 381 386,0 tys. zł), co wynikało m.in. z wyższych przychodów z lokowania wolnych środków. NIK nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących wykonania planu przychodów Funduszu, w tym przy dochodzeniu należności. Koszty Funduszu zostały wykonane w wysokości 1 644 014,2 tys. zł, tj. 46,0% planu, co było związane z niepełną realizacją zakupu paliw na zapasy agencyjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w gospodarowaniu wolnymi środkami oraz realizacji zadań Funduszu określonych w ustawie o zapasach.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Agencję i Fundusz sprawozdania budżetowe za 2023 r. oraz sprawozdania za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji. Sporządzono je terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, za wyjątkiem sprawozdania Rb-40 – wykonanie planu finansowego Funduszu w zakresie danych za 2022 r.

OBSZAR **1. Wykonanie planu finansowego**

1.1 Wykonanie planu przychodów

1.1.1 Wykonanie planu przychodów Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na 2023 r. z dnia 15 grudnia 2022 r.¹⁵ przychody Agencji zaplanowano w kwocie 1 310 631,0 tys. zł co stanowiło 11,4% wykonania z 2022 r. (11 546 237,8 tys. zł). W trakcie roku plan przychodów został pięciokrotnie zmieniony, ostatecznie do kwoty 8 399 422,0 tys. zł¹⁶. W efekcie największej zmiany z dnia 4 kwietnia 2023 r. zwiększono plan przychodów o 5 657 768,0 tys. zł, tj. o 431,1% w stosunku do pierwotnego planu. Zmiana wynikała z kontynuacji zadań realizowanych w 2022 r. i obejmowała, m.in. zwiększenie:

- przychodów z prowadzonej działalności o 2 240 632,0 tys. zł, w związku ze sprzedażą rezerw surowców, produktów naftowych i rezerw medycznych oraz rezerw specjalnych w ramach pomocy Ukrainie,
- dotacji i subwencji z budżetu państwa o 263 424,0 tys. zł na sfinansowanie wydatków niekwalifikowalnych, w związku z realizacją zakupu sprzętu energetycznego w ramach grantu z UE oraz projektu w zakresie działań związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz innych chorób zakaźnych¹⁷,
- środków od innych jednostek sektora finansów publicznych o 919 800,0 tys. zł na tworzenie i utrzymywanie rezerw strategicznych z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- przychodów z „Funduszu Przeciwdziałania Covid-19” o 763 920,0 tys. zł na kontynuację realizacji zadań mających na celu zwalczanie epidemii, finansowanych z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19¹⁸,
- przychodów z „Funduszu Pomocy” o 294 238,0 tys. zł na realizację zadań w zakresie usuwania skutków sytuacji kryzysowej polegającej na zagrożeniu bezpieczeństwa państwa, w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy,

¹⁵ Dz. U. 2023 r. poz. 256.

¹⁶ Zmiany z dnia: 4 kwietnia 2023 r. o 5 657 768,0 tys. zł, 17 kwietnia 2023 r. o 600 000,0 tys. zł, 12 lipca 2023 r. o 539 371,0 tys. zł, 1 września 2023 r. o 159 616,0 tys. zł i 26 października 2023 r. o 132 036,0 tys. zł.

¹⁷ Projekt pn. „Realizacja przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych działań w celu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19 przez podmioty lecznicze z terenu województwa śląskiego” na podstawie wniosku nr POIS.09.02.00-00-0210/21.

¹⁸ Ze środków pozostałych na koniec 2022 r. oraz darowizn pieniężnych i rzeczowych.

- środków z UE o 933 617,0 tys. zł na kontynuację sześciu projektów realizowanych w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i projektu w ramach programu Polska-Białoruś-Ukraina.

Analogiczne zmiany wprowadzono w planie finansowym Agencji w pozycjach dotyczących kosztów, dochodów i wydatków.

(akta kontroli tom I str. 416-517, tom VII str. 164)

Przyczyną nieuwzględnienia w pierwotnym planie finansowym przychodów na realizowane zadania, jak wyjaśnił Dyrektor Biura Finansowo-Księgowego RARS, z upoważnienia Prezesa Agencji¹⁹, był fakt, że aneksy do porozumień, na podstawie których w 2023 r. RARS realizowała zadania finansowane z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 oraz z Funduszu Pomocy zostały zawarte w dniu 12 grudnia 2022 r., a w przypadku Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg planowano wykorzystanie środków do końca 2022 r.²⁰ Podjęcie przez Agencję działań w celu zmiany projektu planu na 2023 r. było niemożliwe, z uwagi na zbyt krótki czas na wniesienie autopoprawki do projektu ustawy. Po podpisaniu przez Prezydenta RP ustawy budżetowej na 2023 r. oraz jej ogłoszeniu w dniu 8 lutego 2023 r., Agencja rozpoczęła prace nad sporządzeniem korekty planu, co wymagało określenia stanu faktycznego osiągniętego na początek roku w zakresie środków obrotowych (środki pieniężne, należności, zapasy) oraz zobowiązań. Informacje na temat planowanych wydatków i potrzeb w 2023 r., które skutkowały potrzebą zmiany planu - były konsultowane na bieżąco z KPRM, a w zakresie grantów UE i kredytu bankowego również z MF. Po zatwierdzeniu planu w dniu 7 marca 2023 r., Agencja przekazała do KPRM korektę planu finansowego (14 marca 2023 r.) w celu jej dalszego procedowania. Korekta została zaakceptowana przez Prezesa Rady Ministrów w dniu 3 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli tom I str. 71, tom III str. 429-434, tom V str. 24-28)

Zmian planu dokonano zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ust. 4 - 6 ufp, tj. po uzyskaniu pozytywnych opinii Komisji Finansów Publicznych i po zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów²¹. W 2023 r. Agencja nie dokonywała zmian w planie finansowym na mocy art. 15zh ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem i zwalczaniem COVID-19 i innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych²².

(akta kontroli tom I str. 414-517, tom V, str. 23-24)

Przychody ogółem Agencji na koniec 2023 r. zrealizowano w wysokości 3 867 361,7 tys. zł co stanowiło 33,5% wykonania z 2022 r. (11 546 273,8 tys. zł) i 46,0% planu po zmianach (8 399 422,0 tys. zł). Głównymi źródłami przychodów²³ były:

- przychody z prowadzonej działalności 501 867,1 tys. zł (12,9% przychodów ogółem),
- dotacje z budżetu państwa 1 109 697,9 tys. zł (28,7% przychodów ogółem);
- środki od innych jednostek sektora finansów publicznych 19 299,6 tys. zł (0,5% przychodów ogółem),
- pozostałe przychody 1 774 064,8 tys. zł (45,9% przychodów ogółem),
- środki otrzymane z UE 462 432,2 tys. zł (12,0% przychodów ogółem).

Przychody z prowadzonej działalności zrealizowano w wysokości 501 867,1 tys. zł, tj. 123% wykonania z 2022 r. (408 012,4 tys. zł) i 18,3% planu po zmianach (2 746 525,0 tys. zł). Niewykonanie planu w tej pozycji wynikało z nieutworzenia rezerw specjalnych w ramach, których miała być zrealizowana pomoc Ukrainie, niezlikwidowania rezerw technicznych soli drogowej i barek segmentowych, z uwagi na brak możliwości wykonania działań przez kontrahentów do końca 2023 r., przesunięcia likwidacji produktów naftowych na 2024 r.

¹⁹ Do udzielania wyjaśnień i podpisywania dokumentów w sprawach związanych z przedmiotową kontrolą NIK Prezes Agencji upoważnił w dniu 15 stycznia 2024 r. Dyrektora Biura Finansowo-Księgowego RARS. Dalej: Dyrektor BFK.

²⁰ Agencja otrzymała środki w dniu 4 sierpnia 2022 r. - z przeznaczeniem na tworzenie rezerw w celu uzupełnienia zapasów i zapobiegnięciu deficytom, będących wynikiem wprowadzonych ograniczeń importu, a tym samym zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa (decyzja Prezesa Rady Ministrów nr 365/R/2022 z dnia 12 lipca 2022 r., zmieniona decyzją nr 27/R/23 z dnia 15.02.2023 r. oraz decyzją nr 66/R/23 z dnia 31.03.2023 r. - dokumenty niejawnie) oraz na ich utrzymywanie, w tym koszty logistyczne.

²¹ Zgodnie z art. 30 ust. 4 ustawy o rezerwach - Prezes Rady Ministrów nadzoruje działalność Agencji.

²² Dz. U. z 2023 r. poz.1327, ze zm.

²³ Wg Rb-40 za 2023 r. poz. II.

przesunięcia likwidacji części rezerw żywnościowych na 2024 r. i rezygnacji z likwidacji rezerwy masła.

(akta kontroli tom III str. 419-435, 451-457, tom VII str. 164-165)

Przychody z dotacji zrealizowano w wysokości 1 109 697,9 tys. zł, tj. 88,2% wykonania z 2022 r. (1 257 839,1 tys. zł) i 55,8% planu po zmianach (1 989 757,0 tys. zł), w tym:

– dotację podmiotową - w wysokości 127 206,4 tys. zł, tj. 124,5% wykonania z 2022 r. (102 209,4 tys. zł) i 97,9% planu po zmianach (129 947,0 tys. zł);

– dotacje celowe - w wysokości 956 677,8 tys. zł, tj. 82,8% wykonania z 2022 r. (1 155 629,6 tys. zł) i 52,4% planu po zmianach (1 825 298,0 tys. zł).

Niewykonanie planu wynikało, m.in. z niewykonania w całości planu dotyczącego rezerw medycznych wynikającej z braku produktów leczniczych na rynku farmaceutycznym; niewielkiego zainteresowania oferentów zamówieniami związanymi z rezerwami żywnościowymi; rozłożenia na trzy lata procesu wymiany rezerw produktów naftowych; niewydatkowania ponad 500 mln zł z 600 mln zł rezerwy na zakup zboża – z powodu niewielkiego zainteresowania sprzedażą Agencji zboża; przedłużających się postępowań zakupowych i braku możliwości dostarczenia towarów do końca 2023 r.;

– dotacje celowe na finansowanie projektów z udziałem środków UE - w wysokości 25 813,7 tys. zł²⁴, tj. 74,8% planu po zmianach (34 512,0 tys. zł), w tym na współfinansowanie

– w wysokości 3 872,1 tys. zł, tj. 74,8% planu po zmianach (5 177,0 tys. zł). Przyczyną niepełnego wykonania były oszczędności w realizowanych zamówieniach.

Ponadto w ramach dotacji przekazanych z budżetu państwa Agencja otrzymała dotację na inwestycje i zakupy inwestycyjne²⁵ zrealizowaną w wysokości 9 669,3 tys. zł, tj. 19,9% planu po zmianach (48 500,0 tys. zł). Niewykonanie dotacji wynikało z: niepełnej realizacji dwóch inwestycji dotyczących budowy budynku magazynowego w Lublińcu (spowodowanego opóźnieniem w uchwaleniu planu miejscowego, uzgodnieniami dotyczącymi projektowanego budynku) i rozbudowy magazynu w Wąwale (spowodowane upadłością wykonawcy projektu) oraz oszczędności w pozostałych dwóch zadaniach wynikających z przeprowadzonych przetargów. W wykonaniu roku 2022 nie wykazano przychodów z tego tytułu.

Przychody ze środków od innych jednostek sektora finansów publicznych zrealizowano w wysokości 19 299,6 tys. zł, tj. 113,7% wykonania z 2022 r. (16 980,2 tys. zł) i 82,6% planu po zmianach (23 366,0 tys. zł). Przychody te obejmowały m.in. środki z Funduszu Zapasów Interwencyjnych, przeznaczone będą na sfinansowanie kosztów działalności RARS związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych paliw.

Pozostałe przychody zrealizowano w wysokości 1 774 064,8 tys. zł, tj. 18,1% wykonania z 2022 r. (9 820 023,5 tys. zł) i 66,0% planu po zmianach (2 686 645,0 tys. zł). Były to m.in. przychody z odsetek, odpisów amortyzacyjnych oraz przychody z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, Funduszu Pomocy i Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Niepełne wykonanie planu po zmianach wynikało m.in. z niższego wykorzystania środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 na świadczenie usług i zakup towarów, realizowane wg decyzji Prezesa Rady Ministrów i Ministra Zdrowia²⁶ oraz niższego wykorzystania środków z Funduszu Pomocy wynikającego częściowo z ograniczonej dostępności towarów na rynku i zgłaszanych na bieżąco potrzeb zwłaszcza w zakresie Hub-u logistycznego.

Przychody ze środków otrzymanych z UE zrealizowano w wysokości 462 432,2 tys. zł, tj. 1065,1% wykonania z 2022 r. (43 418,7 tys. zł) i 48,5% planu po zmianach (953 129,0 tys. zł). Niepełna realizacja przychodów wynikała z niższego wykorzystania środków na realizację grantów UE wynikającego, m.in. z oszczędności w zrealizowanych zakupach, braku możliwości dostarczenia towarów w 2023 r., braku realizacji całości projektów wieloletnich w 2023 r.

(akta kontroli tom III str. 424-428, 451-457, tom VII str. 164-165)

²⁴ W 2022 r. nie wystąpiła dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE.

²⁵ Wykazana łącznie z innymi ww. dotacjami w poz. VII Rb-40, ale nie wykazana w poz. II Przychody sprawozdania RB-40.

²⁶ W kontroli odstąpiono od szczegółowego badania realizacji zadań finansowanych ze środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 z uwagi na trwającą kontrolę NIK P/23/055 Zakup i wykorzystanie wybranych rodzajów sprzętu i aparatury medycznej, pozyskanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem COVID 19.

W okresie 2020-2023 wystąpiła tendencja wzrostowa przychodów Agencji. Wykonanie w 2023 r. w porównaniu do 2020 r. wzrosło o 27%. W latach 2021-2022, w porównaniu rok do roku, przychody wzrastały odpowiednio o 20% i 316%, a w 2023 r. spadły o 66%.

Utrzymująca się tendencja wzrostowa wykonania przychodów i kosztów w latach 2020-2022 spowodowana była prowadzonymi przez Agencję zintensyfikowanymi działaniami związanymi przede wszystkim z zagrożeniem epidemicznym spowodowanym rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (COVID-19), napaścią Federacji Rosyjskiej na Ukrainę (luty 2022 r.) i bezpieczeństwem energetycznym kraju. Na realizację powyższych celów Agencja otrzymywała dodatkowe środki z budżetu państwa (dotacje celowe), środki z utworzonych w BGK funduszy celowych (Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, Fundusz Pomocy Ukrainie), środki z Unii Europejskiej oraz z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Działania te realizowano zgodnie z art. 3 ustawy o rezerwach. Spadek przychodów w 2023 r. w stosunku do 2022 r. wynikał z niższych przychodów z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 (wykonanych w 2022 r. w wysokości 6 971 918,8 tys. zł, a w 2023 r. - 220 699,7 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 525-535, tom V str. 18-20)

Na koniec 2023 r. należności ogółem Agencji pozostałe do zapłaty wyniosły 120 043,0 tys. zł, z czego należności netto (pomniejszone o odpis aktualizujący) wyniosły 86 396,6 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2022 r. należności netto były niższe o 39% od stanu należności krótkoterminowych 2022 r. (141 716,6 tys. zł). Stan zaległości Agencji²⁷ zmniejszył się o 28,1% z 46 774,4 tys. zł. na koniec 2022 r. do 33 646,4 tys. zł na koniec 2023 r. Powyższe wynikało z wyegzekwowania w 2023 r. należności w kwocie 13 003,8 tys. zł. W 2023 r. w Agencji nie zawarto umów o rozłożenie należności na raty, nie odraczano terminów ich spłaty i nie umarzono należności. Spisano należności o wartości 4340,0 tys. zł (w tym 4292,4 tys. zł należności głównych, 1,5 tys. zł odsetek i 46,1 tys. zł kosztów).

(akta kontroli tom I str. 123-127, 285-337, tom IV, str. 425-427 tom VII str. 167)

Szczegółowe badanie 15 należności przeterminowanych o łącznej wartości 30 763,9 tys. zł, co stanowiło 25,6% należności ogółem i 91,4% zaległości, wykazało, że w celu ich wyegzekwowania od dłużników pracownicy Agencji wystawiali wezwania do zapłaty wynikające z wystawionych not obciążeniowych, wnioskowali o wszczęcie egzekucji komorniczej, podejmowali działania w celu ustalenia spadkobierców zmarłych dłużników. Jedna z badanych należności o wartości 1 213,0 tys. zł w związku z zakończeniem postępowania upadłościowego dłużnika została spisana w trakcie kontroli NIK. Badanie czterech należności rozłożonych na raty, wykazało, że wszystkie umowy zostały zawarte przed powstaniem Agencji (w latach 2002-2016), w przypadku trzech do końca 2023 r. dłużnicy spłacali należności zgodnie z zawartymi umowami. W przypadku jednej (1 906,2 tys. zł należności głównej i 14 597,0 tys. zł odsetek) spłata należności wg umowy ustała w marcu 2020 r. Agencja Rezerw Materiałowych (poprzednik RARS) dwukrotnie w kwietniu i czerwcu 2020 r., wezwała dłużnika do zapłaty. W dniu 22 lipca 2020 r. pełnomocnik dłużnika złożył wniosek o niedochodzenie należności wynikających z zawartej ugody, z uwagi na stan zdrowia oraz brak możliwości dalszego spłacania należności. Pracownicy Agencji Rezerw Materiałowych (poprzednika RARS) wezwali 31 lipca 2020 r. dłużnika do uzupełnienia wniosku (zgodnie z art. 45 ust. 4 ustawy o rezerwach), wniosek uzupełniono po kolejnym wezwaniu (z 3 lutego 2021 r.) w dniu 17 marca 2021 r.²⁸ po czym Agencja przekazała sprawę do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów²⁹, zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 5 ustawy o rezerwach, na moment zakończenia kontroli sprawa była w toku.

(akta kontroli tom I str. 319-324, tom III str. 12-110, 458-465)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że w jego ocenie w pierwszej kolejności powinien zostać rozpatrzony wniosek o umorzenie długu przez właściwy organ, tj. Prezesa Rady Ministrów, dopiero w sytuacji, gdyby wydano decyzję odmowną Agencja podejmie dalsze działania egzekucyjne. Za podjęciem takiej decyzji przemawiały przesłanki związane ze stanem zdrowia dłużnika oraz wiekiem (ponad 70 lat), brak nieruchomości i ruchomości, do których można by skierować skuteczną egzekucję oraz aspekt ekonomiczny – ponoszenie kosztów przy ryzyku

²⁷ Należności przeterminowane były przeksięgowywane na konto 253, wynikały m.in. z tytułu niewykonania lub nieterminowego wykonania umów, nieregulowania czynszu i opłat z wynajmowane magazyny.

²⁸ Uzupełnienie dokumentacji przedłużało się z uwagi na stan pandemii Covid-19.

²⁹ Dalej: KPRM.

braku skuteczności prowadzonych działań (miejscem zamieszkania dłużnika są Włochy, co może wpłynąć na wydłużenie postępowania oraz jego koszty).

(akta kontroli tom III str. 16)

1.1.2 Wykonanie planu przychodów Funduszu Zapasów Interwencyjnych

Fundusz Zapasów Interwencyjnych jest państwowym funduszem celowym utworzonym na podstawie ustawy o zapasach. W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano przychody Funduszu w kwocie 1 381 386,0 tys. zł i w trakcie roku nie uległy one zmianie. Zrealizowane w 2023 r. przychody wyniosły 1 565 606,6 tys. zł i były wyższe o 184 220,6 tys. zł, tj. o 13,3% od planowanych oraz o 64 107,9 tys. zł, tj. o 4,3% od przychodów uzyskanych w 2022 r. (1 501 498,7 tys. zł).

Źródłem przychodów Funduszu w 2023 r. były: opłaty zapasowe³⁰ wnoszone przez producentów i handlowców prowadzących działalność gospodarczą na rynku paliw³¹ (art. 28b pkt 1 ustawy o zapasach)³², odsetki z tytułu oprocentowania środków Funduszu oraz odsetki od lokat okresowo wolnych środków Funduszu (art. 28b pkt 4 ww. ustawy)³³, przychody z kar pieniężnych³⁴ nałożonych na podmioty (art. 28b pkt 5 ww. ustawy)³⁵ i wpływ z innych tytułów, tj. przychody z tytułu otrzymanych zwrotów kosztów postępowań prowadzonych w trybie administracyjnym oraz z tytułu odpowiedzialności osób trzecich (art. 28b pkt 8 ww. ustawy). Fundusz nie otrzymywał dotacji z budżetu państwa oraz nie miał wpływów z innych tytułów takich jak: wpłaty z budżetu państwa, wpłaty od jednostek na państwowy fundusz celowy, środki z Unii Europejskiej.

Największy udział (98,2%) w zrealizowanych przychodach miały wpływy z opłaty zapasowej 1 355 966,9 tys. zł, co stanowiło 99% planu. W porównaniu do 2022 r. były one wyższe o 26 206,4 tys. zł (o 2%). W latach 2020-2023 przychody z tytułu opłaty zapasowej systematycznie rosły z 1 191 517,4 tys. zł w 2020 r., do 1 355 966,9 tys. zł w 2023 r. co wynikało ze zwiększenia krajowej konsumpcji paliw od 2020 r., przekładającej się na wzrost wpływów z tytułu opłaty zapasowej wnoszonej przez producentów i handlowców.

Przychody z tytułu odsetek w 2023 r. wyniosły 209 588,3 tys. zł³⁶ i były wyższe o 197 982,3 tys. zł (1705,9%) od planowanych i o 37 880,8 tys. zł (22,1%) wyższe od przychodów uzyskanych w 2022 r.

Pozostałe inne przychody wyniosły 51,3 tys. zł i były wyższe o 20,5 tys. zł (66,5%) od przychodów uzyskanych w 2022 r. Przychody te uzyskano z tytułu wyegzekwowania kar pieniężnych za niedopełnienie obowiązku uiszczenia opłaty zapasowej i kar za niedopełnienie obowiązków związanych z utrzymaniem zapasów obowiązkowych (art. 63 ust. 1 ustawy o zapasach), decyzji o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich oraz zwroty kosztów postępowań prowadzonych w trybie administracyjnym.

(akta kontroli tom IV str. 69-70, 76, 87-88, 389, tom VI str. 1-122)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż powodem uzyskania wyższych przychodów były wyniki przeprowadzonych postępowań egzekucyjnych przez urzędy skarbowe³⁷ na podstawie tytułów wykonawczych wystawionych przez RARS. W związku z powyższym nie zostały one zaplanowane, ponieważ są one trudne do oszacowania.

(akta kontroli tom IV str. 80, 87-88, 337, 341-342, 389)

Przychody przeznaczano na realizację zadań ustawowych Funduszu, m. in. na: zakup paliw na zapasy agencyjne (art. 28c ust. 1 pkt 1 ustawy o zapasach), ich magazynowanie (art. 28c

³⁰ O których mowa w art. 21b ust. 1 ustawy o zapasach.

³¹ O których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy o zapasach.

³² Dalej: opłaty zapasowe.

³³ Dalej: odsetki.

³⁴ O których mowa w art. 63 ust. 1 pkt 1-5a, 7, 8, 18-18b i 20 ustawy o zapasach.

³⁵ Dalej: kary pieniężne.

³⁶ W tym 209 381,2 tys. zł odsetek od wolnych środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym, które są przyjmowane przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1864), 194,9 tys. zł odsetek z tytułu nieuiszczenia w ustawowym terminie opłat zapasowych i 12,2 tys. zł innych odsetek m.in. od kar pieniężnych.

³⁷ Dalej: US.

ust. 1 pkt 2 ww. ustawy) i ubezpieczenie (art. 28c ust. 1 pkt 4 ww. ustawy), zwrot nadpłaconych lub nienależnie zapłaconych opłat zapasowych wraz z oprocentowaniem (art. 28c ust. 1 pkt 8 ustawy o zapasach), zadań określonych w art. 43f ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne³⁸ (art. 28c ust. 2 ww. ustawy). Na koniec 2023 r. pozostały środki³⁹ Funduszu w wysokości 3 720 467,9 tys. zł, które zgodnie z art. 29 ust. 8⁴⁰ ufp mogą zostać przeznaczone na realizację zadań ustawowych Funduszu w kolejnym roku.

(akta kontroli tom IV str. pismo nr 67-69, tom VI str. 5, 29, 34, 41, 61-63)

Na koniec 2023 r. należności ogółem pozostałe do zapłaty wyniosły 690 313,5 tys. zł, z czego należności netto (pomniejszone o odpis aktualizujący) wyniosły 234 849,6 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2022 r. należności netto były wyższe o 64 994,6 tys. zł, tj. o 38,3%. Na kwotę należności składały się: opłaty zapasowe za grudzień, zwrot podatku VAT z US z tytułu zakupu paliw i usług magazynowania zapasów paliwa oraz odsetki od środków zgromadzonych na rachunku Funduszu.

Główną przyczyną wzrostu należności netto w 2023 r. w stosunku do 2022 r. jak wyjaśnił Dyrektor BFK, były należności z tytułu opłaty zapasowej za grudzień, która uiszczana jest przez producentów i handlowców do końca stycznia następnego roku. W 2023 r. ostatni dzień roku (31 grudnia) wypadł w dzień ustawowo wolny od pracy, co oznaczało, że termin na uiszczenie opłaty zapasowej za listopad przesunął się z 31 grudnia na następny dzień roboczy, tj. na 2 stycznia 2024 r. W związku z tym w należnościach na koniec 2023 r. oprócz opłaty zapasowej za grudzień 2023 r. jest też część opłaty naliczonej za listopad 2023 r. Największy podmiot ORLEN skorzystał z tego mechanizmu i uiszczył opłatę za listopad w kwocie ok. 67,1 mln zł w 2024 r.

(akta kontroli tom I str. 131-134, tom VI str. 29, 33, 41, 63, tom VIII str. 143-144)

Zaległości Funduszu na koniec roku 2023 wynosiły 455 463,9 tys. zł⁴¹ i były niższe w porównaniu do stanu na koniec roku 2022 o 7,9%, tj. o 39 241,2 tys. zł⁴². Zaległości te dotyczyły nieuiszczonych opłat zapasowych, kar pieniężnych z tytułu: niedopełnienia obowiązku uiszczenia opłat zapasowych w należytej wysokości lub terminie, niedopełnienia obowiązku tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych paliw oraz za niedopełnienie obowiązku złożenia deklaracji i z tytułu odpowiedzialności podatkowej osób trzecich za zaległości spółki (292 248,2 tys. zł) wraz z odsetkami od ww. należności (161 650,2 tys. zł) i należności z tytułu kosztów powstałych w procesie windykacji należności (1565,5 tys. zł).

W 2023 r. spisano należności przedawnione z ewidencji księgowej w wysokości 101 227,2 tys. zł. Należności te były z tytułu: niedopełnienia obowiązku utrzymania zapasów obowiązkowych (27 481,4 tys. zł), niuregulowania opłat zapasowych (73 744,7 tys. zł) i odsetek (1,1 tys. zł). Nie dokonywano umorzenia należności przedawnionych, nie odraczano terminów ich spłaty lub nie rozkładano ich na raty.

Badanie 15 zaległości na łączną kwotę 203 264,1 tys. zł⁴³ (stanowiące ogółem 29,4% należności i 44,6% zaległości) wykazało, iż Fundusz w celu ich wyegzekwowania od dłużników wystawił upomnienia do zapłaty i następnie tytuły wykonawcze, które przekazano do organów egzekucyjnych. W przypadku 12 należności na łączną kwotę główną 2 110,1 tys. zł postępowanie egzekucyjne jest w toku. Wobec pozostałych trzech należności, w związku z brakiem możliwości ich ściągnięcia, w wyniku prowadzonych postępowań egzekucyjnych przez US (sprawy umorzono), wszczynano postępowania i wydawano decyzje z tytułu odpowiedzialności podatkowej osób trzecich za zobowiązania Spółki. Po wystawieniu upomnienia do zapłaty i następnie tytułów wykonawczych, przekazano sprawy do organów egzekucyjnych. W przypadku dwóch należności US umorzyły postępowania egzekucyjne

³⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 266, dalej: ustawa Prawo energetyczne.

³⁹ Stanowiące środki w kasie oraz wolne środki przekazywane przez Fundusz w zarządzenie lub depozyt u Ministra Finansów.

⁴⁰ Koszty państwowego funduszu celowego mogą być pokrywane tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa i pozostałości środków z okresów poprzednich.

⁴¹ W tym 292 248,2 tys. zł należności główne (288 812,8 tys. zł objęte windykacją i 3 435,3,4 tys. zł nie objęte windykacją ze względu na wniesione odwołania od decyzji), 161 650,2 tys. zł odsetki i 1 565,5 tys. zł koszty sądowe powstałe w procesie windykacji należności.

⁴² Kwota ta stanowiła różnicę pomiędzy stanem zaległości na 31 grudnia 2023 r. a 31 grudnia 2022 r. (494 705,1 tys. zł) i wynikała z naliczenia odsetek od zaległości oraz nowo powstałych należności w kwocie 62 027,2 tys. zł, które zostały pomniejszone o spisane należności w wysokości 101 227,2 tys. zł oraz spłacone należności w wysokości 41,2 tys. zł.

⁴³ W tym 140 118,3 tys. zł zaległości główne, 62 081,9 tys. zł odsetki i 1 063,9 tys. zł koszty egzekucyjne.

odpowiednio w dniu 8 listopada 2022 r. (96 671,1 tys. zł należność główna) i 10 maja 2023 r. (7 529,7 tys. zł), a jedna sprawa jest w toku (33 807,4 tys. zł).

W przypadku ww. dwóch należności (umorzone postępowania egzekucyjne) nie dokonano ich spisania z ewidencji księgowej oraz nie podejmowano działań w kierunku sprzedaży tych wierzytelności (art. 47⁴⁴ ustawy o rezerwach). Dyrektor BFK wyjaśnił, iż należności ulegają przedawnieniu na koniec 2024 r. i 2025 r. i wierzytelności podlegają monitorowaniu (przegląd dostępnych stron internetowych), a w przypadku pojawienia się majątku dłużników, działania egzekucyjne będą wznowione.

(akta kontroli tom I str. 131-284, tom IV str. 343-344, 425, 428, tom VI str. 41, 462-636)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Agencji w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2 Wykonanie planu kosztów

1.2.1 Wykonanie planu kosztów Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych

Opis stanu
faktycznego

Koszty ogółem Agencji zaplanowano w 2023 r. w wysokości 8 132 934,0 tys. zł tj. wyższe o 17,2% od wykonania z 2022 r. (6 939 191,4 tys. zł) a zrealizowano w wysokości 4 935 094,5 tys. zł (60,7% planu)⁴⁵. Na koszty Agencji składały się:

- koszty funkcjonowania 166 019,5 tys. zł (3,4% kosztów ogółem)⁴⁶,
- koszty realizacji zadań 2 656 112,4 tys. zł (53,8%)⁴⁷,
- pozostałe koszty 2 112 962,6 tys. zł (42,8%), w tym głównie koszty operacyjne przeszacowania wartości zapasów (2 088 586,8 tys. zł) oraz odpisy aktualizujące naliczone odsetki od należności (19 015,5 tys. zł).

Koszty funkcjonowania zaplanowano na rok 2023 w wysokości 187 174,0 tys. zł, tj. o 37,7% wyższe od kosztów funkcjonowania w 2022 r. (135 964,9 tys. zł), a zrealizowano w wysokości 166 019,5 tys. zł (88,7% planu). Zwiększenie w planie (w stosunku do wykonania w 2022 r.) wynikało, m.in. ze zwiększenia planu kosztów wynagrodzeń o 9558,9 tys. zł, amortyzacji – o 11 704,6 tys. zł, zakupu materiałów i energii - o 8461,7 tys. zł, składek - o 3410,9 tys. zł oraz usług obcych - o 15 637,1 tys. zł. W przypadku usług obcych wynikało ono m.in. z potrzeby zakupu nowych usług informatycznych, wyższych kosztów najmu powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, konieczności remontów i konserwacji magazynów własnych Agencji i przewidywanych wyższych cen usług.

Koszty realizacji zadań zaplanowano w pierwotnej ustawie budżetowej w wysokości 770 024,0 tys. zł, tj. na poziomie 19,2% wykonania z 2022 r. (3 998 112,1 tys. zł) i w trakcie roku zwiększono do kwoty 7 772 721,0 tys. zł, tj. 194,4% wykonania z 2022 r. Zwiększenia dokonywane w roku budżetowym wynikały m.in. z kontynuacji zadań realizowanych w 2022 r. m.in. z Funduszu przeciwdziałania Covid-19, Funduszu Pomocy, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (niemożliwych do uwzględnienia w planie na 2023 r. opracowywanym w połowie 2022 r.) oraz nowych zadań zleczanych Agencji w trakcie roku.

Koszty realizacji zadań wykonano w wysokości 2 656 112,3 tys. zł, tj. 34,2% planu. Niższe wykonanie kosztów realizacji zadań związane było z niezrealizowaniem sprzedaży rezerw specjalnych planowanych do zakupu z kredytu bankowego, udostępnienia mniejszej ilości towarów na cele walki z Covid-19 oraz na pomoc Ukrainie i uchodźcom, udostępnienia mniejszej niż planowano ilości towarów kupowanych z dotacji celowych poza Rządowym Programem Rezerw Strategicznych, niższych kosztów realizacji zadań finansowanych z grantów z UE.

(akta kontroli tom III, str. 451-456, tom VIII str. 272-279)

⁴⁴ Agencja może dokonywać sprzedaży wymagalnych wierzytelności powstałych w związku z wykonywaniem zadań, o których mowa m.in. w art. 31 ust. 1 pkt 8, w przypadku utraty przez dłużników Agencji zdolności do spłaty zadłużenia. Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy do zadań Agencji należy tworzenie i utrzymywanie zapasów agencyjnych ropy naftowej i paliw na zasadach określonych w ustawie o zapasach ropy naftowej i produktów naftowych oraz wykonywanie innych obowiązków wynikających z tej ustawy.

⁴⁵ Przyczyny niezrealizowania planu kosztów były tożsame z opisanymi przyczynami niezrealizowania planu przychodów.

⁴⁶ Koszty funkcjonowania stanowiły w 2022 r. 2% kosztów ogółem Agencji.

⁴⁷ Koszty realizacji zadań stanowiły w 2022 r. 57,5% kosztów ogółem Agencji.

Dyrektor BFK, wyjaśnił, że analizy planowanych kosztów dokonywane były w szczególności w oparciu o badanie potrzeb organizacji, analizę historycznych danych finansowych, prognozowany wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz obowiązujące umowy. Przykładowo przy planowaniu wydatków związanych z IT⁴⁸ na rok 2023 m.in. dokonano analizy wydatków uwzględniając wzrost cen usług informatycznych oraz weryfikowano konieczność wykupywania usług na dany rok, w związku z kończącymi się umowami, pod kątem ew. zmiany zakresu świadczenia usług. Biuro Teleinformatyki analizowało również niezbędną ilość sprzętu, materiałów eksploatacyjnych do drukarek pod kątem wymiany wyeksploatowanego sprzętu czy też ewentualnego zwiększenia zatrudnienia.

(akta kontroli tom VIII str. 141-143)

Przeciętne zatrudnienie w Agencji w roku 2023 wzrosło z 643,46 etatów w 2022 r. do 668,0 etatów na koniec 2023 r. (o 3,8%) w tym wśród pracowników administracyjnych z 370,95 etatów w 2022 r. do 390,79 w 2023 r. (o 5,3%). Nieznacznie spadło zatrudnienie w Zarządzie z 1,5 osoby w 2022 r. do 1,42 w 2023 r. Średnie wynagrodzenie wzrosło z 7837,0 zł w 2022 r. do 8595,0 zł (o 9,7%), w tym zmniejszyło się średnie wynagrodzenie w Zarządzie z 45 019,0 zł do 38 411,0 zł (o 14,7%) i wzrosło w administracji z 9530,0 zł do 10 365,0 zł (o 8,8%)⁴⁹. Wynagrodzenia bezosobowe wzrosły z 975,5 tys. zł w 2022 r. do 1 734,4 tys. zł w 2023 r. (o 77,8%) a liczba zatrudnionych wzrosła z 5,9 do 12,4.

Wzrost zatrudnienia wynikał⁵⁰ m.in. z realizacji nowych zadań przez Agencję, w tym obsługi pomocy humanitarnej dla Ukrainy, zwiększenia powierzchni magazynowych, obsługi zadań dotyczących rezerw specjalnych, w tym towarów koncesjonowanych, wdrażania nowych systemów IT. Wzrost wynagrodzeń uzasadniany był niskim w stosunku do średniej w sektorze przedsiębiorstw poziomem wynagrodzeń w Agencji, co wpływało na możliwości pozyskania pracowników, a także koniecznością zatrudnienia, do realizacji krótkookresowych projektów, osób ze szczególnymi kompetencjami, wysoko wycenianych przez rynek, jak również do wykonania otrzymanych zadań, związanych z zarządzaniem kryzysowym oraz nagłym i nieprzewidywalnym charakterem zadań powierzonych.

(akta kontroli tom I, str. 113, 520-521)

Wzrost wykonanych wydatków bezosobowych, jak wyjaśnił Dyrektor BFK, wynikał ze wzrostu minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. oraz konieczności zabezpieczenia ciągłości realizowanych projektów, w związku z brakiem możliwości wykonania zadań przez osoby zatrudnione na umowę o pracę i w największym stopniu wystąpił w Biurze Operacyjnym (Centrala, Składnica w Elku), z uwagi na wsparcie działań dotyczących wypożyczalni technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnościami (m.in. obsługa wniosków w systemie i zgłoszeń telefonicznych), w Biurze Zakupów i Dziale Współpracy Międzynarodowej – z uwagi na wsparcie Działu Zamówień Publicznych w realizacji postępowań oraz realizacji postępowań dotyczących projektów UE oraz w Ośrodkach RARS - realizacja prac przez osoby fizyczne w ramach zawartych umów zleceń była tańsza niż zakup usług świadczonych przez firmy zewnętrzne.

(akta kontroli tom VIII str. 139-140)

Badaniem szczegółowym objęto koszty na łączną kwotę 646 355,0 tys. zł, tj. 13,1% kosztów ogółem Agencji w 2023 r. (4 935 094,5 tys. zł). Badaniem objęto 40 wylosowanych dowodów księgowych na łączną kwotę 490 057,4 tys. zł,⁵¹ oraz 28 dowodów na łączną kwotę 156 297,6 tys. zł, dobranych w sposób celowy. Zbadane wydatki majątkowe 22 180,7 tys. zł stanowiły 20,7%, wydatków majątkowych wg Rb-40 (107 105,3 tys. zł). Zbadane koszty/wydatki finansowane ze środków UE 86 944,8 tys. zł⁵² stanowiły 18,8% środków

⁴⁸ Wzrost zakupu usług informatycznych był jedną ze składowych wzrostu kosztów w usługach obcych.

⁴⁹ Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2022 r. w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 14,4% (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-grudniu-2022-roku-2,134.html?pdf=1>).

⁵⁰ Wg uzasadnienia do projektu planu finansowego RARS.

⁵¹ Wylosowanych metodą monetarną (MUS), tj. 46,2% podlegających badaniu kosztów funkcjonowania, realizacji zadań, pozostałych kosztów (z wyłączeniem kosztów amortyzacji, kosztów wynagrodzeń osobowych, pochodnych, odpisu na ZFSS oraz kosztów poniżej 1000 zł) o wartości 1 060 327,2 tys. zł (na podstawie 10 647 zapisów wygenerowanych z systemu finansowo-księgowego, odpowiadających kosztom konta „4”).

⁵² Sfinansowane z grantu w ramach umowy ECHO/RESP/SUB/2022/888759/rescUE/Enegry/PI/2022- wskazana wartość finansowana z grantu bez VAT.

otrzymanych z UE 462 432,2 tys. zł. Zbadano koszty reklamy i promocji w wysokości 111,1 tys. zł⁵³ poniesione w 2023 r. przez Agencję (tj. 0,02% ogólnej wartości badanej próby).
(akta kontroli tom V, str. 1-17)

Koszty/wydatki Agencji, poza kosztami reklamy (szczegóły w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*), służyły realizacji zadań ustawowych i zostały rzetelnie skalkulowane. Z wyjątkiem kosztów ponoszonych w I kwartale (finansowanych z innych środków niż dotacja celowa) były ujęte w planie finansowym. Przed dokonaniem wydatków/zawarciem umów uzyskiwano akceptację głównego księgowego. Wyboru wykonawców usług, dostaw w większości dokonywano zgodnie z ustawą Pzp i postanowieniami wewnętrznej polityki zakupowej (stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły kosztów/wydatków w próbie dobranej w sposób celowy do badania zamówień publicznych). Płatności dokonywano w terminach określonych w umowach. Zbadane koszty finansowane ze środków UE zostały wykonane na zadanie określone w umowie grantowej a zakupione towary dostarczone i odebrane. Zakupów dokonano na podstawie wewnętrznych procedur zakupowych⁵⁴ a płatności w terminach wynikających z zawartych umów.

Stwierdzono jednak, że w przypadku części kosztów o wartości 7300,5 tys. zł ze środków RFRD i FP naruszono art. 44 ust 1 pkt. 3 ufp, tj. dokonano płatności w sytuacji, gdy w planie finansowym nie było przewidzianych zadań do realizacji i nie wskazano w nim źródeł finansowania. Ponadto zawarto umowy o łącznej wartości 175 586,9 tys. zł i wypłacono zaliczki w wysokości 133 677,7 tys. zł, ze środków UE, w sytuacji, gdy w planie finansowym Agencji nie było przewidzianych zadań do realizacji i nie wskazano w nim tych źródeł finansowania (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Ponadto trzy z czterech zbadanych wydatków/kosztów dotyczących reklamy i promocji dotyczyło zakupu gadżetów reklamowych służących promocji Agencji, co w ocenie NIK nie było zadaniem Agencji wynikającym z ustawy o rezerwach, a część poniesionych kosztów rozliczono na FZI, co również w ocenie NIK było niezgodne z zadaniami możliwymi do sfinansowania ze środków Funduszu (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom V str. 10-15)

Ustalenia NIK wskazują również na wysokie koszty ponoszone przez Agencję na utrzymanie czterech ośrodków wypoczynkowo-szkoleniowych, jakie w 2023 r. pozostawały we władaniu Agencji. Ośrodki wykorzystywane były, m.in. do: organizacji szkoleń pracowników Agencji (96 dni szkoleniowych w ośrodku w Konstancinie-Jeziornie i 28 w ośrodku w Rucianem-Nidzie), przechowywania akt archiwalnych kat. B, czy jako tymczasowy ośrodek dla uchodźców. Koszty funkcjonowania ośrodków wyniosły 8697,0 tys. zł⁵⁵, a przychody uzyskiwane z zarządzania nieruchomościami 2593,0 tys. zł. W ocenie NIK koszty utrzymania kilkakrotnie przewyższające przychody, w sytuacji, w której funkcjonowanie tylko jednego z ośrodków wpisuje się w realizację zadań Agencji – jako planowana siedziba zapasowa, powinny skłonić do dokonania analizy zasadności utrzymywania tych ośrodków.

(akta kontroli tom I, str. 349-351, tom II str. 437, tom IV str. 18-78)

Badaniem objęto trzy zamówienia publiczne o łącznej wartości 1846,1⁵⁶ tys. zł brutto, w tym: – jedno przeprowadzone w trybie ustawy Pzp „Przebudowa budynku hotelowego RARS położonego w Konstancinie-Jeziornie w zakresie ochrony przeciwpożarowej” (o wartości 1605,4 tys. zł brutto), przy realizacji którego stwierdzono nieprawidłowości dotyczące: niewyłączenia z udziału w postępowaniu osoby, po stronie której wystąpił konflikt interesów, co było niezgodne z art. 56 ust. 1 ustawy Pzp, nierzetelnego sporządzenia dokumentacji z postępowania, oraz niezłożenia w terminie ogłoszenia o wykonaniu umowy;

(akta kontroli tom II str. 262-365, tom III str. 466-470)

– dwa poniżej progu 130 tys. zł, udzielone z wyłączeniem ustawy Pzp, na podstawie wprowadzonych zarządzeniem nr 72/2021 Prezesa Agencji z 31 grudnia 2021 r.⁵⁷,

⁵³ Łączne zbadane koszty reklamy i promocji wyniosły 146,6 tys. zł w tym 35,5 tys. zł stanowiły koszty przypisane FZI.

⁵⁴ Badanie przeprowadzono na kopiach/skanach dokumentacji, oryginały dokumentacji dotyczącej zakupu towarów ze środków UE Agencja przekazała CBA.

⁵⁵ Koszty wraz z kosztami Działu Zarządzania Ośrodkami Szkoleniowo-Konferencyjnymi RARS wynoszącymi 428,0 tys. zł.

⁵⁶ Opłaconej w 2023 r.

⁵⁷ W sprawie wprowadzenia Polityki zakupowej, Procedury udzielania zamówień publicznych oraz Procedury zakupu asortymentu do rezerw strategicznych, dalej: polityka zakupowa.

wewnętrznych procedur zakupowych, tj.: „zakup oleju napędowego przeznaczonego dla klimatu arktycznego (...)” na który w 2023 r. poniesiono wydatek w kwocie 155,7 tys. zł brutto (tj. 126,6 tys. zł netto) oraz „świadczenie profesjonalnych usług doradczych (...)”, na który poniesiono wydatek w kwocie 158,7 tys. zł brutto (tj. 129,0 tys. zł netto).

(akta kontroli tom II, str. 1-152, III str. 182-296)

W zakresie ww. zamówień stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

– braku procedur dotyczących szacowania wartości zamówień udzielanych wg procedur wewnętrznych - wyniki kontroli wskazują na nierzetelne szacowanie zamówień do poziomu nieprzekraczającego 130 tys. zł oraz ustalanie wartości w oparciu o przekazane oferty w trwającym postępowaniu (postępowanie na zakup oleju arktycznego), a także brak udokumentowania oszacowania wartości zamówienia i brak zastosowania szacunków w sporządzonych ofertach i umowie z wykonawcą usługi doradczej;

(akta kontroli tom I str. 370-372, tom II str. 366-401)

– nie powiązania zapisów umowy o usługę doradczą z zadaniem podstawowym do realizacji, którego zatrudniono doradcę, co skutkowało wypłatą całości wynagrodzenia wynikającego z umowy, mimo braku zakończenia projektów, przy których realizacji świadczona była usługa doradztwa,

– nierzetelnego weryfikowania przedkładanych przez wykonawcę usługi doradczej wykazów zrealizowanych prac, sporządzanych niezgodnie z postanowieniami umowy i nie zawierających wymaganych danych,

– zawarcia kolejnej umowy doradztwa do realizacji tych samych zadań, bez zastosowania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, mimo że wartość obu postępowań (udzielonych zamówień) przekraczała 130,0 tys. zł.

– zaniżenia wartości zamówienia w postępowaniu na „zakup oleju napędowego”, co miało wpływ na niezastosowanie procedur wynikających z ustawy o zamówieniach publicznych.

Szczegółowy opis ww. w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom II, str. 1-152)

Dotacje z budżetu państwa zostały wykorzystane⁵⁸ na realizację zadań wynikających z Rządowego Programu Rezerw Strategicznych oraz decyzji Prezesa Rady Ministrów, w wysokości 1 119 367,3 tys. zł, tj. 54,9% zaplanowanych środków (2 038 257,0 tys. zł), w tym: dotacja podmiotowa wykorzystana w wysokości 127 206,4 tys. zł na dofinansowanie bieżącej działalności, tj. 97,9% planu (129,9 tys. zł), 10 dotacji celowych wykorzystanych w kwocie 982 755,3 tys. zł, tj. 51,8% planu (1 898 310,0 tys. zł) i jedna dotacja z rezerwy ogólnej wykorzystana w wysokości 9 405,6 tys. z, tj. 94,1% planu (10 000 tys. zł).

Dotacje celowe zostały przyznane na:

1. Realizację zadań przewidzianych w Rządowym Programie Rezerw Strategicznych w wysokości 639 398,0 tys. zł – została wykorzystana w kwocie 531 404,4 tys. zł (83,1%). Niepełne wykorzystanie wynikało, m.in. z odstąpienia od podpisania umów przez kontrahentów, oszczędności w postępowaniach zakupowych, braku możliwości realizacji dostaw, nieponoszenia wydatków na przeglądy sprzętu medycznego ze szpitali tymczasowych, przekazanego szpitalom stacjonarnym.

(akta kontroli tom III str. 362-364)

2. Utworzenie rezerw produktów rolnych i rolno-spożywczych w wysokości 600 000,0 tys. zł – została wykorzystana w kwocie 97 815,6 tys. zł (16,3%). Szczegółowe badanie wykazało, że środki z dotacji wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem⁵⁹, w tym na zakup rezerw przeznaczono 89 709,8 tys. zł, na ich utrzymanie - 3 308,5 tys. zł, a na koszty transportu - 4 797,3 tys. zł. Niepełne wykorzystanie rezerwy wynikało z niewielkiego zainteresowania sprzedazą na rzecz Agencji produktów rolnych oraz usługą ich przechowywania. W dniu 4 stycznia 2024 r., w terminie określonym w umowie dotacji, Agencja dokonała zwrotu niewykorzystanej części dotacji w kwocie 502 184,4 tys. zł wraz z odsetkami. Sprawozdanie Agencja złożyła w wymaganym umową terminie.

⁵⁸ Wg pkt VII w Rb-40 za 2023r. łącznie z dotacją na inwestycje i zakupy inwestycyjne 9 669,3 tys. zł.

⁵⁹ Decyzja Prezesa Rady Ministrów nr 73/R/23 z dnia 29 marca 2023 r.

(akta kontroli tom III str. 362-364, 427, 479-496, tom VIII str.1-184⁶⁰)

3. Sfinansowanie kosztów VAT, cła oraz prefinansowania w projekcie UE realizowanym w ramach unijnego Mechanizmu Ochrony Ludzkości w wysokości 240 200,0 tys. zł - została wykorzystana w kwocie 179 034,0 tys. zł (74,5%). Powodem niewykorzystania całości dotacji był brak możliwości dostarczenia produktów do końca 2023 r.

(akta kontroli tom III str. 362-364)

4. Sfinansowanie w latach 2023-2026 projektów UE w wysokości 189 700,0 tys. zł – została wykorzystana w kwocie 25 467,5 tys. zł (13,4%). Dotacji nie wykorzystano, m.in. z powodu braku możliwości dostarczenia towarów do końca 2023 r. i unieważnienie postępowania (oferta przewyższała wartość grantu).

(akta kontroli tom III str. 362-364)

5. Sfinansowanie zadań związanych z usuwaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych, sytuacji kryzysowej powstałej, w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, tj. kosztów nabycia rezerw strategicznych na podstawie decyzji Prezesa Rady Ministrów, ich utrzymywania i udostępniania, w szczególności kosztów usług logistycznych, w tym kosztów transportu rezerw strategicznych w wysokości 100 000,0 tys. zł – została wykorzystana w kwocie 98 917,6 tys. zł (98,9%).

(akta kontroli tom III str. 362-364)

6. Sfinansowanie kosztów zgodnie z decyzją Prezesa RM nr 136/R/23 z dnia 1 sierpnia 2023 r. (SOP) w wysokości 15 000,0 tys. zł wykorzystana w kwocie 14 633,0 tys. zł (97,6%).

(akta kontroli tom III str. 362-364)

Kolejne cztery dotacje na inwestycje przeznaczono na:

- „zakup serwera wraz z konfiguracją z klastra geograficznego oraz serwerów Blade do klatki” w wysokości 521,5 tys. zł wykorzystano 100%,
- rozbudowę budynku magazynowego z przeznaczeniem na hurtownię farmaceutyczną wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Składnicy w Agencji w Wąwole w wysokości 3460,0 tys. zł wykorzystano w kwocie 2978,3 tys. zł (86,0%),
- stworzenie hurtowni danych wraz z infrastrukturą serwerową do elektronicznego systemu zasobów rezerw strategicznych w wysokości 5 288,7 tys. zł wykorzystano 100%,
- budowę budynku magazynowego z przeznaczeniem na produkty koncesjonowane wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Lublińcu w wysokości 8 250,0 tys. zł, wykorzystano w kwocie 940,8 tys. zł (11,4%). Niewykorzystanie całości dotacji wynikało, m.in. z konieczności: uzgodnień specjalistycznych i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

(akta kontroli tom III str. 362-364)

Dotacja z rezerwy ogólnej na sfinansowanie części poniesionych w 2023 r. kosztów realizacji zadania polegającego na zakontraktowaniu usług serwisowania i remontu sprzętu, maszyn i urządzeń oraz usług logistycznych w wysokości 10 000,0 tys. zł wykorzystana w kwocie 9405,6 tys. zł (94,1%). Szczegółowe badanie wykazało, że środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie dotacji 127/DIR/23 na sfinansowanie usług serwisowania i remontu sprzętu, maszyn i urządzeń oraz usług logistycznych, związanych z tym serwisem, na zasadach i w terminie określonym w umowie. Sprawozdanie z realizacji Agencja złożyła w terminie wynikającym z umowy, tj. do 30 stycznia 2024 r. i terminowo zwróciła niewykorzystaną część dotacji 594,4 tys. zł wraz z odsetkami.

(akta kontroli tom III str. 364-365, 471-478)

Rozliczenia umów dotacyjnych, zawierające sprawozdania finansowe, wykazy faktur, wykazy operacji na wyodrębnionych dla dotacji rachunkach, oświadczenia o zwrocie odsetek zostały przekazane do dysponenta środków. Niewykorzystane środki wraz z odsetkami, zwrócono na rachunek KPRM. Ponadto Prezes Agencji przekazał do Dyrektora Departamentu Instrumentów Rozwojowych KPRM informacje o przyczynach niepełnego wykorzystania

⁶⁰ Tom VIII akt kontroli stanowią dokumenty klauzuli zastrzeżone przechowywane w sekretariacie Delegatury NIK w Warszawie, odrębnie od pozostałych akt kontroli.

środków z dotacji (15 stycznia 2024 r. o wydatkach z dotacji na zadania inwestycyjne i 18 stycznia 2024 r. z pozostałych dotacji).

(akta kontroli tom III, str. 362-379, 424-435, 447-457)

Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 107 105,3 tys. zł, tj. 65,3% planu (164 102,0 tys. zł). Źródłami finansowania wydatków majątkowych były:

- dotacje celowe zaplanowane w wysokości 48 500,0 tys. zł na realizację czterech inwestycji zrealizowanych w 20,0% (9 669,3 tys. zł). Dwa zadania zrealizowano w całości (wydatkowano niższe kwoty, z uwagi na oszczędności poczynione w ramach udzielonych zamówień publicznych) zaś dwa zrealizowano częściowo (kontynuacja zadań w następnych latach), z uwagi na nieprzewidziane okoliczności (upadłość wykonawcy i trwające uzgodnienia i procedury administracyjne). W trakcie roku dokonano blokady środków w wysokości 29 890,0 tys. zł;

- środki Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 zaplanowane w wysokości 101 080,4 tys. zł na realizację 47 inwestycji, zrealizowano w 81,7% (82 591,6 tys. zł). Trzy zadania nie zostały zrealizowane (z uwagi na wydłużenie prac przygotowawczych i brak potrzeby wykonania korekty oświetlenia ewakuacyjnego w magazynie), z czego dwa sfinansowano ze środków własnych. Niewykorzystanie planowanych środków wynikało ponadto z oszczędności uzyskanych w wyniku przeprowadzonych postępowań zakupowych oraz faktycznych potrzeb Agencji;

- środki własne Agencji zaplanowane w wysokości 14 521,6 tys. zł na realizację 49 inwestycji, zrealizowane w 102,2% (14 844,4 tys. zł). Sześć zadań nie zostało zrealizowanych, w tym cztery zostały przesunięte na 2024 r., jedno postępowanie na wyłonienie wykonawcy unieważniono i z jednego zadania zrezygnowano (z uwagi na zmianę koncepcji jego realizacji). Przekroczenie planu wynikało z konieczności wymiany agregatu w składnicy, zadania sfinansowano ze środków własnych, zgodnie z planem zadań zatwierdzonym przez Prezesa Agencji i nie miało wpływu na plan finansowy Agencji.

(akta kontroli tom III str. 382-384, tom VIII str. 152-156)

Zobowiązania Agencji na koniec 2023 r. wyniosły 886 532,0 tys. zł i były wyższe od zobowiązań na koniec 2022 r. o 415,2% (172 058,5 tys. zł). Wzrost wynikał przede wszystkim ze zwiększenia w pozycji pozostałe rozrachunki (fundusze i dotacje podlegające zwrotowi w kwocie 852 469,8 tys. zł, tj. 96,2% zobowiązań w całości) i był to jedyny wzrost zobowiązań w stosunku do roku 2022. Zobowiązania z pozostałych tytułów (dostaw i usług, VAT, rozrachunków z pracownikami) zmniejszyły się. Zobowiązania przeterminowane na koniec 2023 r. w Agencji nie wystąpiły. Odsetki od zobowiązań wyniosły łącznie 134,2 tys. zł, w tym: 123,8 tys. zł z tytułu pozostałych podatków i opłat oraz 10,4 tys. zł z tytułu wynagrodzeń. Zapłata odsetek wynikała z rozliczenia dotacji z lat 2021-2022 i naliczonych odsetek od zwracanych środków (8,5 tys. zł), odsetek od wynagrodzenia (zapłacono 10,4 tys. zł) zasądanego wyrokiem sądu z 2 lutego 2023 r. (VIIP491/2020) oraz zapłaty podatku VAT wynikającego z nieprawidłowej identyfikacji usługi wykonanej w 2022 r. (nie jako import usług) w wyniku czego zaniżono wartość usług podlegających samoopodatkowaniu (zapłacono odsetki 115,3 tys. zł).

(akta kontroli tom III str. 392)

W 2023 Agencja nie zaciągała pożyczek i kredytów oraz nie dokonywała wpłat na Fundusz Przeciwdziałania Covid-19.

(akta kontroli tom I, str. 368, tom III str. 349-350, 356-357)

Nadwyżka środków finansowych Agencji na koniec 2023 r. wyniosła 232 771,3 tys. zł i została wyliczona na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 października 2015 r. w sprawie sposobu ustalania nadwyżki środków finansowych Agencji Rezerw Materiałowych⁶¹. Zgodnie z § 1 ust. 1 ww. rozporządzenia nadwyżka stanowiła różnicę między stanem środków finansowych Agencji na koniec 2023 r. a stanem zobowiązań krótkoterminowych z uwzględnieniem środków uzyskanych z tytułu: sprzedaży rezerw strategicznych, usług świadczonych przez Agencję, odsetek od wolnych środków, darowizn

⁶¹ Dz. U. poz.1738.

zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia. Prezes Agencji, na podstawie art. 22 ust. 3 ufp, w dniu 24 lutego 2024 r. zawniósł do Prezesa Rady Ministrów o wyrażenie zgody na pozostawienie w Agencji powstałej na koniec roku budżetowego nadwyżki finansowej w kwocie 232 771,3 tys. zł w celu zapewnienia sprawnego i pełnego wykonania zadań ustawowych w 2024 r., w szczególności zachowania pełnej gotowości do ich realizacji w sytuacji wystąpienia szeroko pojętego zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa.

(akta kontroli tom III str. 358-361)

1.2.2 Wykonanie planu kosztów Funduszu Zapasów Interwencyjnych

W ustawie budżetowej na rok 2023 zaplanowano koszty realizacji zadań ustawowych Funduszu⁶² w kwocie 2 517 896,0 tys. zł. W trakcie roku plan został zwiększony raz o kwotę 1 097 540,0 tys. zł, w tym o 1 097 500,0 tys. zł na zakup paliw w ramach tworzenia zapasów agencyjnych i o 40,0 tys. zł na utrzymanie zapasów agencyjnych. Łączne koszty w planie po zmianach wyniosły 3 615 436,0 tys. zł. Zmiany planu finansowego Funduszu dokonano po uzyskaniu zgody Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2023 r.⁶³ i pozytywnej opinii sejmowej Komisji Finansów Publicznych z dnia 9 maja 2023 r.⁶⁴ W uzasadnieniu do zmiany planu finansowego Funduszu wskazano, iż wydatki te mają zabezpieczenie w środkach finansowych, które powstały na rachunku bankowym Funduszu na dzień 1 stycznia 2023 r. Zwiększenie kosztów zakupu paliw na zapasy agencyjne wynikało z niewykonania zakupów paliw w 2022 r. (74 tys. m³ benzyny silnikowej i 109 tys. m³ oleju napędowego) związanego z trudnościami produkcyjno-logistycznymi dostawcy paliw i ich przeniesienia na 2023 r. Zmiana w planie finansowym Funduszu dotyczącym kosztów utrzymania zapasów agencji dotyczyła zwiększenia o 40,0 tys. zł i spowodowana była koniecznością pozyskania dodatkowych raportów, które są udostępniane odpłatnie przez Agencję Rynku Energii S.A.⁶⁵ i wykorzystywane przez RARS do wewnętrznych analiz, interpretacji i wniosków merytorycznych w zakresie zapasów interwencyjnych.

(akta kontroli tom IV str. 83-85, 92, 217-330, 343, 348-398, tom VI str.1-29, 52-67)

Koszty realizacji zadań ustawowych FZI w 2023 r. wyniosły 1 664 014,2 tys. zł, co stanowiło 46% planu po zmianach (3 615 436,0 tys. zł). W porównaniu do 2022 r. były one wyższe o 797 534,3 tys. zł (o 92%). Koszty realizacji zadań ustawowych FZI ponoszone w latach 2020-2023 kształtowały się odpowiednio na poziomie: 573 437,4 tys. zł, 1 177 332,8 tys. zł, 866 479,9 tys. zł, 1 664 014,2 tys. zł.

W 2023 r. na koszty ogółem Funduszu składały się:

– koszty związane z zakupem paliw na zapasy agencyjne⁶⁶ (57,9% kosztów ogółem), które wyniosły 963 801,5 tys. zł, tj. 35,5% planu po zmianach (2 711 500,0 tys. zł). W porównaniu do 2022 r., koszty te były wyższe o 476,5%, tj. o 796 615,3 tys. zł. Koszty zakupu paliw na zapasy agencyjne ponoszone w latach 2020-2023 kształtowały się odpowiednio na poziomie: 95 054,1 tys. zł, 506 561,5 tys. zł, 167 186,3 tys. zł, 963 801,5 tys. zł. Przyczyną poniesienia niższych kosztów zakupu paliw na zapasy agencyjne w stosunku do planu po zmianach (o 1 747 698,5 tys. zł, tj. o 64,5%) było niepozyskanie w 2023 r. dodatkowych pojemności magazynowych na przechowywanie pod planowane zakupy oleju napędowego oraz benzyny silnikowej (brak ofert w przeprowadzonych przetargach dla tego okresu), co uniemożliwiło zakup 81 tys. m³ benzyny silnikowej i 36 tys. m³ oleju napędowego. Ze względu na utrudnienia produkcyjne i logistyczne leżące po stronie dostawcy paliw przesunięto dostawy benzyny silnikowej oraz oleju napędowego na początek 2024 r. Niższe koszty wynikały również z dużej zmienności cenowej rynku paliw. Ceny zakupu w 2023 r. były niższe niż zakładano w planach.

(akta kontroli tom I str. 114, tom IV str. 81-84, 92, 95-207, tom VI str. 1-35, 40-67)

⁶² Stanowiące koszty własne.

⁶³ Pismo Prezesa RARS znak BFKpl.0310.2.2022/264 z dnia 13 kwietnia 2023 r. przekazujące projekt zmian do planu finansowego Funduszu. Przed przekazaniem projektu planu finansowego Ministrowi Finansów, został on uzgodniony z Ministrem Klimatu i Środowiska w dniu 24 marca 2023 r. (art. 28d ust. 3 i 4 ustawy o zapasach).

⁶⁴ Na wniosek Prezesa RARS znak BFKpl.0310.3.2022/281 z dnia 4 maja 2023 r.

⁶⁵ Dalej: ARE.

⁶⁶ Tj. dostawa 206,5 m³ oleju napędowego oraz 74 m³ benzyny silnikowej na powiększenie zapasów agencyjnych paliw.

– koszty utrzymania zapasów agencyjnych (koszty zakupu usług) stanowiły 40,5% kosztów ogółem i wyniosły 673 451,4 tys. zł tj. 78,9% planu po zmianach (853 110,0 tys. zł). W porównaniu do 2022 r., koszty te były nieznacznie niższe o 0,3%, tj. 2 277,2 tys. zł. Niższe wykonanie kosztów zakupu usług (o 179 658,6 tys. zł, tj. o 21,1%) w stosunku do planu po zmianach związane było: z mniejszym niż zakładano wykonaniem planu rzeczowego na 2023 r., w związku z trudnościami w pozyskaniu pojemności magazynowych przez Agencję a tym samym mniejszym wykonaniem zakupów paliw na zapasy agencyjne; niższą niż zakładano inflacją, co przełożyło się na mniejsze koszty waloryzacji umów zawartych z przechowawcami oraz przeniesieniem części zapasów na rezerwy strategiczne i tym samym zmniejszeniu ilości przechowywanego paliwa⁶⁷. Na koszty utrzymania zapasów agencyjnych (673 451,4 tys. zł) składały się:

- koszty utrzymania (w tym usług magazynowania i usług wymiany) zapasów agencyjnych ropy naftowej i paliw wynoszące 671 111,4 tys. zł,
- koszty ubezpieczenia zapasów agencyjnych – 2023,4 tys. zł,
- koszty innych usług obcych – 316,6 tys. zł m.in. opłaty za roczny dostęp do serwisu z notowaniami ropy naftowej i paliw - PLATT'S⁶⁸ (131,1 tys. zł), analizy i ekspertyzy (118,5 tys. zł), zakup od ARE opracowań statystycznych o rynku ropy naftowej i paliw w Polsce (45,6 tys. zł), usługi prawne (21,2 tys. zł), prowizje bankowe (0,2 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 114, tom IV str. 84, tom VI str. 1-35, 40-67)

– pozostałe koszty Funduszu w wysokości 26 761,3 tys. zł (1,6% kosztów ogółem), na które składały się:

- koszty działalności RARS związane z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych⁶⁹ (19 299,6 tys. zł) i inne koszty realizacji zadań ustawowych (7 461,7 tys. zł). Koszty działalności RARS związane z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych wyniosły 19 299,6 tys. zł, tj. 82,6% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. były one wyższe o 13,7%, tj. o 2319,4 tys. zł. W okresie 2020-2023 koszty działalności FZI systematycznie rosły: z 15 696,0 tys. zł w 2020 r. do 19 299,6 tys. zł w 2023 r. Przyczynami wzrostu kosztów były: utrzymująca się w latach 2020-2023 inflacja oraz w 2023 r. dodatkowo systemowa regulacja wynagrodzeń dla pracowników Agencji.

(akta kontroli tom I str. 114, tom IV str. 85, 341 tom VI str. 1-35, 40-67)

- inne koszty realizacji zadań ustawowych 7 461,7 tys. zł wykonane w wysokości 27,2% planu po zmianach (27 460,0 tys. zł). W porównaniu do 2022 r., koszty te były wyższe o 13,3%, tj. 876,8 tys. zł. Koszty te dotyczyły głównie kosztów inwestycyjnych związanych z tworzeniem i utrzymywaniem systemu teleinformatycznego „Platforma Paliwowa”⁷⁰ (6 397,3 tys. zł). Pozostałe koszty dotyczyły zwrotu składek z opłaty zapasowej za lata ubiegłe (1063,0 tys. zł) i różnic kursowych wynikających z zakupu usług dostępu do PLATT'S (1,4 tys. zł). Niższe wykonanie innych kosztów realizacji zadań ustawowych (o 19 998,3 tys. zł, tj. o 72,8%) w stosunku do planu wynikało z niemożliwych do zaplanowania niższych zwrotów opłaty zapasowej za lata ubiegłe wraz z odsetkami zależnych od wyroków sądowych; opłat naliczanych przez organy egzekucyjne, których wysokość uzależniona jest od tego, w jakiej wysokości zostaną naliczone przez organy egzekucyjne a także niższych niż zakładano kosztów budowy systemu teleinformatycznego.

(akta kontroli tom I str. 114, tom IV str. 86, tom VI str. 1-35, 40-67)

Badaniem szczegółowym objęto próbę kosztów o wartości łącznej 1 314 053,6 tys. zł, tj. 78,9% kosztów Funduszu w 2023 r. odpowiadających kosztom realizacji zadań ustawowych Funduszu w kwocie powyżej 1,0 tys. zł. Badaniem objęto 41 dowodów księgowych, w tym 38 dowodów na łączną kwotę 1 312 173,0 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną (MUS)⁷¹

⁶⁷ W związku z decyzją Ministra Klimatu i Środowiska z 2022 r. Dalej: MKiŚ.

⁶⁸ Dalej: PLATT'S.

⁶⁹ Na podstawie art. 28c ust. 1 pkt 10 ustawy o zapasach.

⁷⁰ System służący do obsługi sprawozdań składanych przez przedsiębiorców, o którym mowa w art. 43f ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385), dalej: system „Platforma Paliwowa”.

⁷¹ Ang. monetary unit sampling, tj. z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości, przy założeniu progu istotności 2% populacji ocenianej, progu istotności wykonawczej (błędu badania) na poziomie 0,75 oraz przyjętym poziomie ryzyka statystycznego 50%.

oraz trzy dowody na łączną kwotę 1880,6 tys. zł dobrane w sposób celowy. Dotyczyły one: zakupu paliw (benzyny silnikowej i oleju napędowego) na tworzenie zapasów agencyjnych (985 481,7 tys. zł), usług ich magazynowania, w tym ropy naftowej (325 133,6 tys. zł), kosztów obsługi Funduszu przez RARS związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych (1557,7 tys. zł) oraz zakupu i wdrożenia oprogramowania do obsługi systemu „Platforma Paliwowa” (1845,0 tys. zł, stanowiące ogółem 28,8% kosztów inwestycyjnych) oraz kosztów reklamy i promocji w wysokości 35,5 tys. zł⁷².

Ustalono, iż koszty te zostały dokonane do wysokości kwot ujętych w planie finansowym Funduszu i były one rzetelnie udokumentowane. Poniesione koszty dokonywane były w sposób celowy (z wyjątkiem kosztów reklamy i promocji) i oszczędny, z zachowaniem zasad ujętych w art. 44 ufp.

W ocenie NIK koszty reklamy i reprezentacji nie powinny być finansowane ze środków Funduszu, ponieważ zgodnie z art. 28c ustawy o zapasach środka Funduszu przeznaczają się na realizację zadań Agencji w zakresie zapasów interwencyjnych, które nie obejmują kosztów działalności Funduszu w zakresie reklamy i promocji (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W 2023 r. nie planowano oraz nie realizowano wydatków ze środków Unii Europejskiej.

(akta kontroli tom IV str. 426, 524-528, tom V str. 396-403, 423-430, tom VI str. 128-182)

Badaniem objęto trzy zamówienia publiczne o łącznej wartości 648 714,9 tys. zł brutto (527 410,4 tys. zł netto) na które wydatkowano 379 139,7 tys. zł brutto (308 243,6 tys. zł netto) w tym: jedno przeprowadzone w trybie ustawy Pzp „Dostawa do zapasów agencyjnych do 164 000 m³ oleju napędowego w gat. F”, zamówienia o wartości 648 396,5 tys. zł brutto (527 151,6 tys. zł netto) w 2023 r. wydatkowano 378 927,1 tys. zł brutto (308 070,8 tys. zł netto)⁷³ i dwa poniżej progu 130 tys. zł, udzielone z wyłączeniem ustawy Pzp na podstawie wewnętrznych procedur zakupowych, pn.:

- „Świadczenie usługi utrzymania w ruchu w trybie produkcyjnym wdrożonych elementów Systemu platforma paliwowa”, zamówienie o wartości 158,7 tys. zł brutto (129,0 tys. zł netto), w 2023 r. wydatkowano 52,9 tys. zł brutto (43,0 tys. zł netto),
- „Opracowanie i wdrożenie dodatkowego modułu do systemu informatycznego prowadzonego przez RARS pn. „Platforma Paliwowa”, zamówienie o wartości 159,7 tys. zł brutto (129,8 tys. zł netto), całość wydatkowano w 2023 r.

Ustalono, że w przypadku: zamówienia udzielonego w trybie przetargu nieograniczonego na dostawę do zapasów agencyjnych oleju napędowego⁷⁴ o wartości z umów 648 396,5 tys. zł brutto (527 151,6 tys. zł netto) poniesione wydatki były celowe, gospodarne i służyły realizacji zadań Funduszu a realizacja zamówienia była zgodna z warunkami przeprowadzonego postępowania i terminowa. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego przygotowania dokumentacji zamówienia, udostępniania zmiany Specyfikacji Warunków Zamówienia⁷⁵ na stronie internetowej prowadzonego postępowania przed publikacją ogłoszeń zmian w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁷⁶, oraz nieterminowego przekazywania do Urzędu Zamówień Publicznych⁷⁷ informacji o złożonych ofertach i ogłoszenia o wykonaniu dwóch umów. Ponadto nierzetelnie sporządzono protokół z postępowania, w którym nie zawarto informacji o kolejnych zmianach ogłoszenia, które ukazało się w Dz. Urz. UE (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*). W zamówieniu na „wdrożenie dodatkowego modułu do systemu „Platforma Paliwowa” odstąpiono od dokonania rozeznania rynku, przewidzianego w pkt. 28.1 polityki zakupowej

⁷² W kosztach FZL, w ramach kosztów działalności Agencji związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych uwzględniano na podstawie § 9 ust. 1 pkt 9 Instrukcji ustalania kosztów związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych oraz przekazywania środków przez Fundusz Zapasów Interwencyjnych (wprowadzonej zarządzeniem nr 63/2022 Prezesa RARS z dnia 16 grudnia 2022 r.), m.in. koszty reprezentacji i reklamy. Ponoszone były ze środków Funduszu wg wskaźnika procentowego (wyliczonego na podstawie danych o średnich etatach w 2022 r., skorygowanego w grudniu 2023 r.) ustalonego na poziomie planowym - 31% a w ostatecznym rozliczeniu - 28%.

⁷³ Pozostałe wydatki w kwocie 241 095,6 tys. zł brutto (196 012,7 tys. zł netto) poniesiono w 2024 r.

⁷⁴ Postępowanie nr BZzp.261.48.2023 podzielone na cztery części, tj. zadanie nr 1 – dostawa oleju napędowego w ilości 46 000 m³, nr 2 – 12 000 m³, nr 3 – 87 000 m³ i nr 4 – 19 000 m³ i zrealizowane na podstawie czterech umów nr: BZzp-BPI-245/2023 (zadanie nr 1), BPI-248/2023 (nr 2), BZzp-BPI-246/2023 (nr 3) i BZzp-BPI-247/2023 (nr 4).

⁷⁵ Dalej: SWZ

⁷⁶ Dalej: Dz. Urz. UE.

⁷⁷ Dalej: UZP.

uzasadniając to pilną potrzebą wykonania zamówienia, co w ocenie NIK było działaniem nieuzasadnionym (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom I str. 82, 363, 371-415, tom VI str. 216-461)

Wydatki inwestycyjne finansowane ze środków Funduszu w 2023 r. wyniosły 6 561,1 tys. zł, tj. 93,7 % planu (7 000,0 tys. zł⁷⁸) i dotyczyły budowy systemu „Platforma Paliwowa”. W ramach tych wydatków zakupiono urządzenie⁷⁹ do zabezpieczenia ruchu sieciowego wraz z oprogramowaniem (1845,0 tys. zł). Wydatki w kwocie 3191,1 tys. zł dotyczyły zakupu usług obcych obejmujących wdrożenie ww. systemu, w tym m.in. usługi informatyczne, pocztowe, migracyjne, zakupy certyfikatów SSL, zapewnienie zespołu specjalistów IT w celu uruchomienia ww. systemu, dostawy pakietów subskrypcji oprogramowania, w celu rozwiązań chmurowych do obsługi tego systemu, usługi doradcze oraz prawne (m.in. udzielanie porad, sporządzanie opinii prawnych) oraz wydatki na czynsz, opłaty eksploatacyjne, usługi transportowe, teleinformatyczne. Pozostałe wydatki w wysokości 1525,0 tys. zł poniesiono na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w biurach merytorycznych RARS zaangażowanych w realizację zadań projektowych w ramach części etatu⁸⁰, wynagrodzenia bezosobowe rozliczane na podstawie umów cywilnoprawnych ze zleceniobiorcami realizującymi prace dedykowane „Platformie Paliwowej”⁸¹ oraz pochodne od tych wynagrodzeń, szkolenia (POWER BI Microsoftu - analityka sprawozdawcza, wizualizacja danych, raportowanie) oraz na koszty pośrednie ponoszone przez Agencję na realizację budowy systemu „Platforma Paliwowa” (m.in. energia elektryczna, media).

(akta kontroli tom III str. 350, 390-391, tom VI str. 40, 65, 184-215)

Na koniec 2023 r. zobowiązania Funduszu wyniosły 55 058,8 tys. zł i w stosunku do roku 2022 zwiększyły się o 7 771,2 tys. zł, tj. o 16,4%. Główną pozycję (73%) stanowiły zobowiązania w kwocie 40 195,5 tys. zł z tytułu zakupu usług magazynowania oraz wymiany zapasów agencyjnych ropy naftowej i paliw za grudzień 2023 r. Pozostałe zobowiązania dotyczyły płatności podatku VAT dostawcom usług za faktury obejmujące magazynowanie ropy naftowej i paliw za grudzień 2023 r. (9245,0 tys. zł), nienależnie wpłaconych składek z tytułu opłaty zapasowej za lata ubiegłe (5091,6 tys. zł), rozliczenia kosztów działalności RARS związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych na koniec roku (509,8 tys. zł) i zakupu usług związanych z budową systemu teleinformatycznego „Platforma Paliwowa” (16,9 tys. zł). Fundusz nie posiadał zobowiązań wymagalnych oraz nie ponosił w 2023 r. wydatków z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań. Wzrost wartości zobowiązań na koniec 2023 r. w stosunku do zobowiązań na koniec 2022 r. wynikał głównie ze wzrostu zobowiązań z tytułu magazynowania ropy naftowej i paliw za grudzień.

(akta kontroli tom III str. 353, 393, tom IV str. 340-341, tom VI str. 1-42, 63)

W 2023 r. Fundusz nie zaciągał kredytów bankowych ani pożyczek, nie zostały mu także umorzone żadne kredyty ani pożyczki oraz nie przekazywał środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 i Fundusz Pomocy.

(akta kontroli tom III str. 349, tom IV str. 343, 426)

Ustalenia NIK, zarówno w Agencji jak i Funduszu wskazują na stan problematyczny dotyczący stosowania w II połowie 2023 r. procedur zakupowych dla zamówień o wartości od 50 tys. zł do 130,0 tys. zł wynikających z zarządzenia 72/2021 Prezesa Agencji z 31 grudnia 2021 r.

⁷⁸ Maksymalny limit wydatków w 2023 r. na realizację zadań Prezesa RARS wynikających z art. 4ba, art. 43d, art. 43e i art. 43f ustawy Prawo energetyczne, w tym finansowania utworzenia lub prowadzenia i utrzymywania systemu informatycznego, o którym mowa w art. 43f ust. 1 ww. ustawy (art. 85a ustawy z dnia 31 lipca 2019 roku o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych, Dz.U. poz. 1495 ze zm.).

⁷⁹ Typu Web Application Firewall.

⁸⁰ Ustalane na podstawie Instrukcji kwalifikowania wydatków związanych z tworzeniem i utrzymywaniem systemu informatycznego do obsługi sprawozdań składanych przez przedsiębiorców na podstawie ustawy Prawo energetyczne, wprowadzonej zarządzeniem nr 73/2021 Prezesa RARS z dnia 2 września 2021 r.

⁸¹ Obejmujące m.in. przygotowanie „Platformy Paliwowej”, audyt prawodawstwa i procedur wewnętrznych związanych z zapasami interwencyjnymi, bieżące wsparcie Kierownika projektu w zakresie m.in. przygotowania „Platformy Paliwowej”, współpracy z zewnętrznymi podmiotami i instytucjami, doradztwo przy modyfikowaniu, projektowaniu strategii i budowaniu planu strategicznego „Platformy Paliwowej”, nadzór na realizacją prac, usług i zadań wykonywanych w ramach projektu, wsparcie w zakresie migracji danych z Rejestru Zapasów Interwencyjnych do systemu „Platformy Paliwowej”, weryfikacja i sporządzanie zestawień, dokumentów, przygotowanie i wysyłka korespondencji.

W 2023 r. Prezes Agencji dwukrotnie podjął decyzję o odstąpieniu od stosowania wewnętrznych procedur: tj. 2 stycznia 2023 r. dotyczyło okresu styczeń – marzec 2023 r. i dotyczyło niestosowania zasad określonych w części IV Procedury i przeniesienie ich do stosowania wg zasad określonych w części V Procedury udzielania zamówień publicznych [procedura uproszczona] oraz 15 czerwca 2023 r., w którym odstąpiono od stosowania zasad określonych w części IV Procedury udzielania zamówień Publicznych⁸², natomiast nie wskazano wg jakiego trybu mają być prowadzone postępowania w ramach odstąpienia. Uzasadnieniem dla odstępstw były braki kadrowe w Dziale Zamówień Publicznych Agencji. W przypadku badanych zamówień⁸³ o wartości poniżej 130 tys. zł o łącznej wartości poniesionych w 2023 r. wydatków 526,1 tys. zł brutto w tym 314,5 tys. zł brutto ze środków Agencji i 211,6 tys. zł brutto ze środków FZI zastosowano uproszczoną procedurę udzielenia zamówienia przewidzianą dla zamówień do 50 tys. zł.

(akta kontroli tom I, str. 373-380, tom II, str. 5, 12-13, 366-401, tom III str. 113-115, 125-128, 182-183, 265)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że komórki merytoryczne przez analogię do odstąpienia ze stycznia 2023 r. zastosowały procedury uproszczone również w ramach odstąpienia z czerwca 2023 r. W Agencji nie było praktyki, żeby komórki merytoryczne same prowadziły postępowania przy zastosowaniu trybu określonego w IV, byłoby to niemożliwe z uwagi na fakt, że wymagałoby to zmiany treści tej Procedury oraz jej załączników, w tym samego wniosku zakupowego, gdzie wielokrotnie są odwołania bezpośrednio do obowiązków Dyrektora Biura Zakupów oraz Działu Zamówień Publicznych Biura Zakupów. Komórki merytoryczne mogły prowadzić postępowania tylko zgodnie z postanowieniami części V Procedury udzielania zamówień publicznych.

(akta kontroli tom I, str. 373-380, tom II, str. 5, 12-13, 366-401, tom III str. 113-115, 125-128, 182-183, 265)

W ocenie NIK problem ze stosowaniem procedur wynikał z niekonkretnej decyzji o odstąpieniu, nie wskazującej sposobu postępowania a sugerującej, że we wszystkich przypadkach powinno się zastosować „podstawowe” procedury wynikające z części IV polityki zakupowej, bo zgodnie z decyzją z czerwca 2023 r. odstąpienie dotyczyło jedynie „wyłączenia pracowników Działu Zamówień Publicznych Biura Zakupów” (jednego z dwóch działów Biura Zakupów) od udziału w postępowaniach a nie odstąpienia w ogóle przez wszystkich pracowników i wszystkie komórki organizacyjne od stosowania zasad określonych w części IV polityki zakupowej. Dopiero w trakcie weryfikacji zakupów w kontroli NIK wskazano, że intencją było prowadzenie postępowań zgodnie z postanowieniami części V Procedury udzielania zamówień publicznych, analogicznie postanowień decyzji ze stycznia 2023 r.

(akta kontroli tom III, str. 125-127, 443-446)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Agencji w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości związane z realizacją planów finansowych Agencji i Funduszu, tj.:

W Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych:

1. Zaciągnięcie dwóch zobowiązań w łącznej kwocie 175 586,9 tys. zł i dokonanie siedmiu wydatków (w łącznej kwocie 140 978,2 tys. zł) z przekroczeniem planu finansowego, co stanowiło naruszenie art. 44 ust. 1 pkt 3 ufp, zgodnie z którym wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych oraz naruszenie art. 46 ust. 1 ww. ustawy, który stanowi, że jednostka finansów publicznych może zaciągać zobowiązania do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu wydatków. Faktury przed dokonaniem płatności zostały

⁸² Tj. „zasad określonych w części IV Procedury Udzielania Zamówień Publicznych (tandemy) w stosunku do realizacji postępowań przez Dział Zamówień Publicznych Biura Zakupów i przekazanie ich do stosowania poszczególnym biurom w terminie od 15 czerwca do 31 grudnia 2023 r. w zakresie postępowań własnych.”

⁸³ Finansowanych ze środków Agencji nr BRTt.260.9.2023/293 na zakup oleju napędowego arktycznego o wartości 155,8 tys. zł brutto (126,6 tys. zł netto), BOAad.260.145.2023 na zakup usług doradczych o wartości 158,7 tys. zł brutto (129,0 tys. zł netto) i finansowanych ze środków Funduszu: nr BTIn.042.84.2023 na opracowanie i wdrożenie dodatkowego modułu do systemu platforma paliwowa o wartości 159,7 tys. zł brutto (129,8 tys. zł netto), BTIn.042.97.2023 na utrzymanie systemu platforma paliwowa o wartości 158,7 tys. zł brutto (129,0 tys. zł netto) - poniesiony wydatek w 2023 r. 52,9 tys. zł brutto i 43,0 tys. zł netto.

zaakceptowane przez Koordynatora ds. księgowości lub Główną Księgową i zatwierdzone przez właściwego merytorycznie Dyrektora Biura⁸⁴. Przekroczenie planu dotyczyło:

- zaciągnięcia zobowiązań (zawarcia dwóch umów na łączną kwotę 175 586,9 tys. zł brutto i dokonania na ich podstawie dwóch płatności ze środków z UE w łącznej kwocie 133 677,7 tys. zł.

- dokonania dwóch wydatków poniesionych ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg⁸⁵ i trzech ze środków Funduszu Pomocy⁸⁶ w łącznej kwocie 7300,5 tys. zł.

(akta kontroli tom V, str. 131-255, 261-297, 349-382)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że płatności dokonywane ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg były kontynuacją procesu zakupowego rezerw surowców z 2022 r., który został wydłużony na 2023 r., a ich nieopłacenie wiązałoby się z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów (opłaty za przestój statku w porcie w Gdańsku z zakupionym w 2022 r. towarem). Płatności dokonane ze środków Funduszu Pomocy i UE również stanowiły kontynuację zadań prowadzonych w 2022 r., z uwagi na konieczność usuwania skutków sytuacji kryzysowej polegającej na zagrożeniu bezpieczeństwa i obronności państwa, w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie.

(akta kontroli tom V, str. 25-31)

Z wyjaśnień złożonych przez Główną Księgową i Koordynator ds. księgowości wynika, że obie Panie dokonały wstępnej akceptacji faktur wystawionych w ramach realizacji kontynuowanych zadań, z uwagi na negatywne skutki niedokonania czynności, tj. naliczenia odsetek za każdy dzień zwłoki, lub kar umownych co byłoby nieracjonalne z punktu widzenia finansów publicznych. Dyrektorzy Biur, zatwierdzający wydatki wyjaśnili, że zatwierdzili je z uwagi na potwierdzoną realizację wskazanych w fakturach zadań.

(akta kontroli tom V, str. 432-467)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że ww. płatności dotyczyły zakupu agregatów prądotwórczych w celu udzielenia pomocy Ukrainie. Realizacja projektu miała zostać przeprowadzona poprzez udzielenie RARS grantu indywidualnego w unijnym mechanizmie ochrony ludności w ramach programu rescEU. Umowa została podpisana w dniu 19 grudnia 2022 r. ze strony UE i 11 stycznia 2023 r. ze strony Agencji, po wcześniejszych uzgodnieniach i zapewnieniach ze strony MF o przydziale dodatkowych środków finansowych. Po uzgodnieniu zasad finansowania VAT, RARS wystąpił z oficjalnymi wnioskami i procedura przyznania odpowiednich dotacji celowych została uruchomiona. Ponieważ cała procedura do czasu faktycznego przekazania środków finansowych do RARS trwała tyle czasu nie było innej możliwości realizowania umowy z KE niż równolegle.

(akta kontroli tom V, str. 257-259)

Główna księgowa oraz Koordynator ds. księgowości dokonujące wstępnej kontroli faktur zaliczkowych wyjaśniły, że złożenie podpisu przez głównego księgowego na dokumencie, obok podpisu pracownika właściwego rzeczowo, oznacza, że nie zgłasza zastrzeżeń do kompletności oraz formalno-rachunkowej rzetelności i prawidłowości tej operacji i jej zgodności z umową, wnioskiem zakupowym, tj. dokumentem powodującym zaciągnięcie zobowiązania. Dokonały tej czynności, działając w sytuacji kryzysowej (konflikt wojenny) i biorąc pod uwagę ryzyko zapłacenia odsetek od zobowiązań nieuregulowanych w terminie, a tym samym wstrzymanie realizacji rozpoczętego procesu i ewentualną zapłatę kar w przypadku odstąpienia od zawartych umów.

(akta kontroli tom V, str. 259)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że zasady gospodarowania środkami publicznymi nie dają możliwości dokonywania wydatków nieustalonych w planie finansowym. Również ustawa o rezerwach określa w art. 41 ust. 4, że Agencja może zaciągać

⁸⁴ W jednym przypadku przez Kierownika Działu Dystrybucji w zastępstwie za Dyrektora Biura Operacyjnego.

⁸⁵ Wydatki poniesione: w dniu 24 lutego 2023 r. na kwotę 2 230,3 tys. zł na podstawie faktury nr 02/01/2023 z 9 stycznia 2023 r.; w dniu 20 lutego 2023 r. na kwotę 2 516,0 tys. zł na podstawie faktury nr FV/00060/2023 z 31 stycznia 2023 r. Środki w ww. zakresie zostały uwzględnione w planie finansowym zmiana wprowadzoną 4 kwietnia 2023 r.

⁸⁶ Wydatki poniesione: w dniu 15 marca 2023 r. na kwotę 128,9 tys. zł na podstawie faktury nr 991474410 z 3 marca 2023 r.; w dniu 21 marca 2023 r. na kwotę 939,9 tys. zł na podstawie faktury nr 10080601 z 7 marca 2023 r. z czego 764,2 tys. zł pochodziło ze środków UE, a 175,7 tys. zł ze środków Funduszu Pomocy; w dniu 27 marca 2023 r. na kwotę 1 485,3 tys. zł na podstawie faktury nr 7592300005 z 3 marca 2023 r. Środki w ww. zakresie zostały uwzględnione w planie finansowym zmiana wprowadzoną 4 kwietnia 2023 r.

zobowiązania na okres realizacji danego zadania przekraczający rok budżetowy, jeżeli wydatki niezbędne na obsługę zobowiązania zostały określone w rocznym planie finansowym, o którym mowa w art. 42 ust. 1 ww. ustawy, stanowiącym, że podstawą gospodarki finansowej Agencji jest roczny plan finansowy (...). W ocenie NIK Prezes Agencji powinien zapewnić takie rozwiązania (w umowach z kontrahentami lub w procedurze tworzenia planu finansowego), aby realizowane działania były legalne, gospodarne i celowe.

2. Dokonanie ze środków dotacji podmiotowej wydatków na zakup gadżetów reklamowych⁸⁷ niezwiązanych z celami i zadaniami Agencji określonymi w art. 31 ust. 1 ustawy o rezerwach, w łącznej kwocie 111,1 tys. zł.

(akta kontroli tom IV, str. 524-529, tom V, str. 396-431)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że zakup artykułów reklamowych wynikał z konieczności promowania pozytywnego wizerunku RARS w kontaktach z otoczeniem zewnętrznym i wewnętrznym Agencji. Kultura organizacyjna i przyjęte w Agencji praktyki dbania o jej wizerunek i pozytywny odbiór (zadanie przypisane Działowi Komunikacji przez Regulamin Organizacyjny), akcentują możliwość przekazywania drobnych artykułów reklamowych z logotypem RARS przedstawicielom instytucji, firm czy organizacji współpracujących z Agencją.

(akta kontroli tom V str. 32-34)

NIK zwraca uwagę na fakt, iż zakres działania Agencji określa ustawa, która nie przewiduje zadań związanych z promocją agencji wśród kontrahentów.

3. Niewyłączenie z udziału w postępowaniu osoby wykonującej czynności związane z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia („Przebudowa budynku hotelowego RARS położonego w Konstancinie-Jeziornie w zakresie ochrony przeciwpożarowej”)⁸⁸, która w okresie 3 lat przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego otrzymywała wynagrodzenie od wykonawcy, co było niezgodne z art. 56 ust. 1 w zw. z art. 56 ust. 2 pkt 3 ustawy Pzp i art. 17 ust. 3 ustawy Pzp.

Przyczyną nieprawidłowości było niewyegzekwowanie przez pracowników Agencji złożenia oświadczenia o braku konfliktu interesów, w rozumieniu art. 56 ust. 2 ustawy Pzp, od zatrudnionego przez RARS doradcy. Nieprawidłowość skutkowałą dokonaniem nieuprawnionej wypłaty wynagrodzenia dla doradcy w kwocie 45,1 tys. zł. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁸⁹ naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest m.in. niezłożenie przez osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oświadczenia o braku lub istnieniu okoliczności powodujących wyłączenie z tego postępowania.

(akta kontroli tom II, str. 106-152, 262-365, tom III str. 466-470, tom IV, str. 6-15)

Zastępca Prezesa RARS wyjaśnił, że pracownicy nie wyegzekwowali złożenia oświadczenia, ponieważ pozostawali w przekonaniu, że osoba ta nie pozostaje w konflikcie interesów i na żadnym etapie postępowania nie poinformowała, że podlega wyłączeniu z postępowania. Dopiero w trakcie kontroli NIK osoba ta oświadczyła, że nie może podpisać tych oświadczeń, nie podając przy tym dokładnych informacji, dlaczego nie może tego zrobić.

(akta kontroli 262-263)

Mimo braku ww. oświadczenia w protokole z postępowania zapisano, że wszyscy biorący udział w postępowaniu złożyli stosowne oświadczenia, co było niezgodne z art. 71 ust. 1 i art. 72 ust. 1 pkt 8 i 9 ustawy Pzp.

Ponadto przy realizacji tego zamówienia nie dochowano określonego w art. 448 ustawy Pzp wymogu zamieszczenia ogłoszenia o wykonaniu zamówienia w terminie 30 dni od jego wykonania. Agencja zamieściła ogłoszenie w dniu 28 lutego 2024 r., tj. siedem dni po terminie⁹⁰. Dyrektor Biura Zakupów wyjaśniła, że złożenie raportu po terminie było spowodowane nawarstwieniem priorytetowych zadań w tym samym czasie.

⁸⁷ W tym: noży, kubków termicznych, multitooli, latarek, piór kulkowych, scyzoryków, termosów, noży taktycznych – za kwotę 56,2 tys. zł (Faktura FS/MLZ/23/12/28/235 z 28 grudnia 2023 r.); plecaków piknikowych – za kwotę 32,0 tys. zł, w tym 1,2 tys. zł koszty dostawy (Faktura 2023/06/023 z 15 czerwca 2023 r.); kabli i toreb bawełnianych na zakupy – za kwotę 22,8 tys. zł, w tym 1,3 tys. zł transport (Faktura 2023/12/014 z 5 grudnia 2023 r.). Nie uwzględniono kwot poniesionych ze środków FIZ.

⁸⁸ O wartości wg umowy 1605,4 tys. zł brutto i poniesionych w 2023 r. wydatków 1428,5 tys. zł brutto.

⁸⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 104.

⁹⁰ Umowa nr BZp-BOA-364/20231 1, zakończona w dniu 22 stycznia 2024 r. – protokół końcowy końcowego robót.

(akta kontroli tom II, str. 262-365, tom III str. 466-470, tom IV, str. 6-15, tom VIII str. 147,304-306, 351)

Stosownie do art. 56 ust. 4 ustawy Pzp kierownik zamawiającego, członek komisji przetargowej oraz inne osoby wykonujące czynności związane z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia po stronie zamawiającego obowiązani są złożyć oświadczenie w formie pisemnej o istnieniu albo braku istnienia ww. okoliczności. Ustawa Pzp nie przewiduje możliwości odstąpienia od pobrania takiego oświadczenia.

4. Niezastosowanie do zamówienia BRTt.260.9.2023/293, dotyczącego zakupu oleju napędowego arktycznego, przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, w związku z zaniżeniem wartości szacunkowej zamówienia, co było niegodne z art. 29 ust. 1. ustawy Pzp, który stanowi, że zamawiający nie może, w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy, zaniżyć wartości zamówienia lub konkursu, lub wybierać sposobu obliczania wartości zamówienia”.

Wartość zamówienia oszacowano na 129,0 tys. zł na podstawie cen ze złożonej oferty i w oparciu o zapotrzebowanie na paliwo zgłoszone przez Składnice Agencji tj. 24,08 m³. Jednak w zapytaniach ofertowych skierowanych 16 maja 2023 r. do 9 firm określono maksymalny poziom zakupu paliwa na 26 m³ i taki sam poziom maksymalny zakupu paliwa wskazano we wzorze umowy i w podpisanej umowie (minimalny poziom paliwa określono na 24 m³)⁹¹. W ocenie NIK wartość zamówienia (obliczona jako iloraz zapotrzebowania wg przesłanych ofert na zakup „do 26m³ i deklarowanej przez obu oferentów ceny przekraczała wartość 130 tys. zł (131,1 tys. zł i 136,0 tys. zł)⁹², co zobowiązywało Agencję do wyboru dostawcy w trybach przewidzianych w ustawie prawo zamówień publicznych, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy oraz pkt 9.1 zarządzenia 72/2021. Ostatecznie Agencja zakupiła 22,95 m³ o łącznej wartości 155,7 tys. zł brutto (126,6 tys. zł netto)

(akta kontroli tom III str. 190, 244, 265, 270, 282, 296)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że w zapytaniu ofertowym przyjęto szacunkową planowaną ilość paliwa na 26 m³ zostawiając margines bezpieczeństwa. Dyrektor Biura Rezerw Technicznych i Specjalnych, która zatwierdziła wyniki zamówienia oraz zawarła umowę z wykonawcą, wyjaśniła, że potrzeby zakupu oleju oszacowano na poziomie 24,24 m³ i biorąc pod uwagę to zapotrzebowanie ustalone przez Składnice Agencji oraz cenę paliwa obliczono szacunkową wartość zamówienia.

(akta kontroli tom III str. 183-187, tom VIII str. 95-99)

W ocenie NIK do realizacji zamówienia i wcześniejszego szacowania jego wartości należy stosować te same dane, tj. jeśli zapytanie ofertowe dotyczyło zakupu do 26 m³ paliwa (co potwierdza również projekt umowy), to obliczeń wartości zamówienia należy dokonać wg maksymalnego planowanego poziomu zakupu.

5. Nierzetelne udzielenie i realizacja zamówienia nr BOAad.260.145.2023⁹³ na usługę doradczą związaną z realizacją remontu w ośrodku Agencji w Konstancinie-Jeziornie oraz uruchomieniem nowej siedziby Agencji. W ww. zakresie stwierdzono:

– nieudokumentowanie sposobu oszacowania wartości zamówienia. W ocenie NIK było to działanie nierzetelne, natomiast wpływ na jego powstanie mógł mieć brak wymogów i procedury w polityce zakupowej dotyczących dokumentowania i sposobu obliczania wartości szacunkowych zamówień.

Pracownica Agencji odpowiedzialna za przygotowywanie zamówienia, w tym szacowanie jego wartości, zeznała, że nie sporządzała formalnej dokumentacji z szacowania zamówienia, natomiast Dyrektor BFK wyjaśnił, że przy aktualizacji procedur uwzględniona zostanie kwestia dokumentowania metody szacowania wartości.

(akta kontroli tom II str. 5, 12-105, 231-232, 241-244, tom IV str. 212)

– nieokreślenie w zapytaniu ofertowym liczby godzin przeznaczonych na realizację zamówienia, mimo przyjęcia do szacowania wartości zamówienia 360 godzin potrzebnych na jego realizację. Liczba godzin wynikająca z umowy była niezgodna z ww. szacunkami

⁹¹ Aneks z dnia 7 sierpnia 2023 r. zmniejszono ilość minimalnego zamówienia do 22,5 m³.

⁹² Wartość obliczona wg ilości paliwa podanej w zapytaniach wyniosła: 26m³ x cena oferty Orlen SA z 16 maja 2023 (5229 zł/m³ netto) = 135 954,0 zł i 26m³ x cena oferty Petrokan z 17 maja 2023 r. (5043 zł/m³) = 131 118,0 zł).

⁹³ O wartości wypłaconego w 2023 r. wynagrodzenia 158,7 tys. zł.

i wynosiła 516 godzin. Ponadto mimo, iż usługa doradcza dotyczyła pomocy w realizacji dwóch zadań: remontu i najmu nowej siedziby⁹⁴, w umowie nie powiązano terminu obowiązywania umowy z terminem realizacji tych zadań, a jedynie z zakończeniem roku i nieprzekraczalną wartością wynagrodzenia 158,7 tys. zł brutto obliczonego w oparciu o stawkę godzinową 307,5 zł brutto.

Pracownica przygotowująca zamówienie nie potrafiła wyjaśnić, dlaczego w umowie nie wskazano liczby godzin przeznaczonych na realizację tego zamówienia. Dyrektor Biura Obsługi Administracyjnej Agencji, zeznała, że projekt umowy został opracowany na podstawie umowy na usługi prawne, w której nie wskazywano maksymalnej liczby godzin do wykorzystania, a jedynie maksymalną kwotę i taki sposób rozliczenia usługi doradczej przyjęto do realizacji.

(akta kontroli tom II str. 12-13, 37-38, 69-96, 232, 242, tom IV str. 212)

– nierzetelną weryfikację przedkładanych przez wykonawcę usługi doradczej zestawień/wykazów wykonanych prac na podstawie, których wystawiał faktury za realizację umowy. Zgodnie z § 5 umowy z dnia 3 lipca 2023 r. zleceniobiorca zobowiązany był do przedstawiania szczegółowego wykazu wykonanych w poprzednim miesiącu usług z wyszczególnieniem daty ich wykonania oraz liczby godzin z dokładnością do 0,25h. Wykazy godzin sporządzone przez wykonawcę nie zawierały wskazania konkretnych zadań, zgodnych z zakresem zleczanych usług⁹⁵ ani dat wykonania zadań⁹⁶ co w ocenie NIK, było niezgodne z ww. postanowieniami umowy. Analiza przedstawionych wykazów wskazuje, że na 516 godzin prac przy realizacji umowy, 145,5 godzin wykazanych było jako prowadzenie korespondencji email i rozmów telefonicznych, tj. zadania, które w ogóle nie były przedmiotem umowy a jedynie sposobem realizacji zadań, które jednak nie zostały wskazane w wykazach.

Dyrektor BFK, wyjaśnił, że weryfikacja realizowanych (wraz z członkami zespołu projektowego) zadań odbywała się na podstawie protokołów ze spotkań, narad i korespondencji mailowej, wyjaśnił również, że § 3 umowy zobowiązywał wykonawcę do pozostawania w stałym kontakcie, bieżącego raportowania i informowania Agencji – a rozmowy telefoniczne i korespondencja mailowa potwierdzają wykonanie zadania jak i spełnianie warunków umowy. Dyrektor Biura Obsługi Administracyjnej Agencji, zeznała, że uczestniczyła osobiście i miała wiedzę, że prace były wykonywane, ale nie weryfikowała szczegółów przedstawianych wykazów, w tym wskazanej liczby godzin.

(akta kontroli tom II str. 11, 87-90, 106-152, 234, 244, tom IV str. 212-213)

Wykonawca usługi doradczej zeznał, że taki wzór rozliczenia przekazał przy pierwszej fakturze i nie został on zakwestionowany. Korespondencja mailowa i rozmowy telefoniczne służyły koordynacji prac i realizacji projektu a nie były zadaniem samym w sobie.

(akta kontroli tom II, str. 254)

⁹⁴ Prace przy nowej siedzibie Agencji i roboty remontowe w ośrodku nie zostały zakończone do końca 2023 r. Umowę na roboty remontowe przedłużono z uwagi na nieprzewidziane okoliczności wynikłe w trakcie remontu.

⁹⁵ Do zadań zleceniobiorcy zgodnie z załącznikiem do umowy należało: poznanie możliwości nieruchomości wskazanych w umowie; analiza potrzeb Zamawiającego i możliwości usprawnienia funkcjonowania tych nieruchomości; wsparcie przy podejmowaniu przez Zleceniodawcę decyzji oznaczających wdrożenie usprawnień, nowych funkcjonalności itp. tzw. realizacja projektów; planowanie realizacji nowych projektów tj. określenie celu, zaplanowanie ram czasowych, rozdysonowanie zasobów, itp.; realizacja - koordynowanie działań zespołu projektowego, zużywanie zasobów, realizacja zgodnie z przyjętym harmonogramem itp.; uczestnictwo w negocjacjach umowy najmu pomiędzy RARS a podmiotem wynajmującym powierzchnię (w szczególności pomoc i doradztwo w zakresie zapisów odnoszących się do kwestii technicznych, wymagań wynajmującego itp.); wsparcie przy opracowywaniu dokumentacji przetargowych w zakresie prac mających na celu wprowadzenie zmian/usprawnień dla wskazanych nieruchomości (pomoc w tworzeniu opisu przedmiotu zamówienia, warunków umowy itp., pomoc w udzielaniu odpowiedzi na pytania Oferentów, zweryfikowanie ofert pod kątem poprawności zakresu oraz ceny); planowanie i zarządzanie harmonogramami prac; wsparcie przy zarządzaniu kosztami poprzez dyscyplinę wydatków, weryfikację kosztów prac w tym prac dodatkowych, jeżeli się pojawią z możliwościami finansowymi Zleceniodawcy oraz zatwierdzonym budżetem, udział w negocjacjach z wykonawcami itp.; koordynowanie prac wykonawców w ramach przeprowadzonych postępowań zakupowych, nadzorowanie ich pracy w ramach zawartych umów w tym kontrola ich działań m.in. pod kątem rzetelności i terminowości wykonywanych usług, rozliczanie ich działań itp.); zamknięcie projektu - wsparcie przy weryfikacji i archiwizacja dokumentacji wyegzekwowanie od wykonawców usunięcia nieprawidłowości wpisanych do protokołów.

⁹⁶ W zestawieniach wykonawca wskazywał: okres (jakiego dotyczył wykaz - najczęściej jeden miesiąc), zakres (ogólne wyszczególnienie wykonywanych prac: np. udział w spotkaniach z wykonawcą oraz zamawiającym – bez szczegółowych danych jakie to działania i czego dotyczyły i dat wykonania; prowadzenie korespondencji i rozmów telefonicznych bez wskazania jakich działań określonych w umowie dotyczyły i dat wykonania, liczbę godzin zrealizowanych prac, sumę i wartość w danym miesiącu).

W ocenie NIK przyjęty sposób realizacji zamówienia – bez odniesienia do szacowanej niezbędnej liczby godzin i skutku – zakończenia realizacji zadań podstawowych, do pomocy przy których wyłoniono doradcę, a także brak weryfikacji przedkładanych wykazów realizowanych prac był nierzetelny. Skutkowało wypłaceniem całości maksymalnego wynagrodzenia, mimo że zadania dla realizacji, których zlecono usługę doradczą nie zostały zakończone, a liczba godzin wykazywana w rozliczeniach i mająca wpływ na wysokość wypłacanego wynagrodzenia nie była weryfikowana, a wykonawca nie wskazywał, mimo takiego obowiązku wynikającego z umowy, jakich zadań dotyczyły godziny pracy przeznaczone na korespondencję mailową i telefony.

6. Zawarcie kolejnej umowy doradztwa przy realizacji tych samych zadań, bez zastosowania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, mimo że wartość obu postępowań (udzielonych zamówień) przekraczała 130,0 tys. zł., co stanowiło naruszenie art. 2 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy Pzp.

W dniu 2 stycznia 2024 r. z wykonawcą umowy z 3 lipca 2023 r. (której dotyczy nieprawidłowość nr 5) zawarto kolejną umowę na świadczenie usług doradczych w zakresie zarządzania projektami budowlanymi w formie i rozmiarze wynikającym z zapotrzebowania zlecniodawcy, związanych z przestrzenią biurową siedziby RARS. Zawarcie umowy poprzedziło przeprowadzenie w październiku 2023 r. zamówienia wg wewnętrznych procedur zakupowych. Wyniki zamówienia zatwierdził Prezes Agencji, a umowę zawarła p.o. Dyrektora Biura Obsługi Administracji w dniu 2 stycznia 2024 r. Wynagrodzenie w umowie ustalono na maksymalnie 158,7 tys. zł brutto⁹⁷. Udzielone zamówienie i zawarta w jego wyniku umowa BOAd.260.209.2023/1, było kolejnym zamówieniem i umową dotyczącą usług doradczych związanych z wynajmem przestrzeni biurowej RARS (a także, po aneksie z 29 stycznia 2024 r. remontem w ośrodku w Konstancinie-Jeziornie). Zgodnie z art. 35 ustawy Pzp podstawą ustalenia wartości zamówienia na usługi lub dostawy powtarzające się lub podlegające wznowieniu w określonym czasie jest: rzeczywista łączna wartość kolejnych zamówień tego samego rodzaju, udzielonych w ciągu poprzednich 12 miesięcy lub w poprzednim roku budżetowym lub roku obrotowym, z uwzględnieniem zmian ilości lub wartości zamawianych usług lub dostaw, które mogły wystąpić w ciągu 12 miesięcy następujących od udzielenia pierwszego zamówienia. Łączny wydatek z obu umów wyniósł 188,5 tys. zł brutto (152,6 tys. zł netto)

(akta kontroli tom II str. 153-230)

P.o. Dyrektora Biura Obsługi Administracji wyjaśniła, że nie zajmowała się wcześniej zawieraniem umów oraz udzielaniem zamówień publicznych w trybie ustawy Pzp i nie miała w tym zakresie żadnego doświadczenia. Umowę zawarła opierając się na przekazanych informacjach w przekonaniu, że skoro umowa ta jest podpisywana w kolejnym roku to wartość tych zamówień nie podlega sumowaniu.

(akta kontroli tom VIII str. 94-99)

W Funduszu Zapasów Interwencyjnych:

7. Dokonanie ze środków FZI wydatków na zakup gadżetów reklamowych⁹⁸ niezwiązanych z celami i zadaniami Funduszu określonymi w art. 28c ustawy o zapasach, w łącznej kwocie 35,5 tys. zł.

(akta kontroli tom IV, str. 524-529, tom V, str. 396-431)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że zgodnie z art. 28c ust. 1 pkt 10 ustawy o zapasach, środki Funduszu Zapasów Interwencyjnych przeznacza się na pokrycie „kosztów działalności Agencji związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych”. Sprawę pokrywania tych kosztów reguluje wewnętrzny akt prawny w postaci „Instrukcji ustalania kosztów związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych oraz przekazywania środków przez Fundusz Zapasów Interwencyjnych” stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 63/2022 Prezesa Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych z dnia 16 grudnia 2022 r. Ww. Instrukcja w § 9 ust. 1 pkt 1-10 definiuje otwarty katalog pozycji kosztowych,

⁹⁷ Wypłacono w 2024 r. kwotę 29,1 tys. zł brutto.

⁹⁸ W tym zaksięgowanych w koszty Funduszu: noży, kubków termicznych, multitooli, latarek, piór kulkowych, scyzoryków, termosów, noży taktycznych – za kwotę 25,3 tys. (Faktura FS/MLZ/23/12/28/235 z 28 grudnia 2023 r.); kabli i toreb bawełnianych na zakupy – za kwotę 10,3 tys. zł (Faktura 2023/12/014 z 5 grudnia 2023 r.).

które wchodzi w skład „kosztów działalności Agencji związanych z wykonywaniem zadań w zakresie zapasów interwencyjnych” - są to standardowe koszty administracyjne, gdyż takie są rozumiane pod pojęciem „kosztów działalności Agencji...”. Koszty reprezentacji i reklamy nie wyróżniają się na tle innych pozycji kosztowych. Agencja działając zarówno w obszarze rezerw strategicznych jak i zapasów agencyjnych zobowiązana jest dbać o swój wizerunek i promocję, co wiąże się z ponoszeniem kosztów (np. druku broszur, obrandowywania gadżetów z logo RARS, tworzenia materiałów audio-wizualnych).

(akta kontroli tom V str. 34-35)

NIK zwraca uwagę na fakt, iż możliwość rozliczenia kosztów reklamy i promocji w koszty Funduszu wynikała jedynie z wewnętrznego zarządzenia Prezesa Agencji, które w tym zakresie, w ocenie NIK, nie było zgodne z ustawami określającymi zadania i przeznaczenie środków.

8. Niezgodne z wymogami ustawy Pzp i nierzetelne przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia nr BZzp.261.48.2023⁹⁹ polegające na:

- zawarciu w SWZ niespójnych zapisów, dotyczących żądania od Wykonawcy¹⁰⁰ zabezpieczenia należytego wykonania umowy w dwóch różnych wysokościach, tj. w XV Rozdziale¹⁰¹ SWZ – 1,5% ceny całkowitej podanej w ofercie, a w pkt 5 Rozdziału VII załącznika nr 2 - Formularz ofertowy do SWZ – 5% maksymalnej wartości nominalnej zobowiązania zamawiającego wynikającego z umowy, na warunkach w skazanych w rozdziale XV SWZ. Natomiast w projekcie umowy, stanowiącym załącznik nr 7 do SWZ, nie zawarto postanowień odnoszących się do zabezpieczenia należytego wykonania umowy;
- niejednolitej publikacji zmian treści SWZ na stronie internetowej¹⁰². Zmiany SWZ, ujęte w piśmie z odpowiedziami do oferentów z dnia 29 maja 2023 r.¹⁰³ zostały tego samego dnia opublikowane na stronie internetowej – a także w postaci jednolitego tekstu SWZ wraz z załącznikami nr 1 i 7 (zawierającymi dokonane zmiany). Natomiast zmiany SWZ, ujęte w piśmie z odpowiedziami do oferentów z dnia 15 czerwca 2023 r.¹⁰⁴ dotyczące m.in. odstąpienia od żądania zabezpieczenia należytego wykonania umowy¹⁰⁵ opublikowano na stronie internetowej w dniu 19 czerwca 2023 r. – bez ujęcia ich w tekście jednolitym SWZ. Powyższe spowodowało, że jedna z ofert została złożona na niewłaściwym formularzu ofertowym, zawierającym zobowiązanie do wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 5%.

(akta kontroli tom VI str. 221, 240-335, 348-350, 363-368)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż przyczyną publikacji niespójnych informacji w dokumentacji o zabezpieczeniu należytego wykonania umowy była pomyłka. Zamawiający na etapie postępowania dostosował zapisy do treści określonej we wniosku o wszczęcie postępowania. Odnośnie niejednolitego publikowania zmian SWZ wyjaśnił natomiast, że ustawa Pzp nie definiuje jednoznacznie, w jaki sposób Zamawiający dokonuje zmiany SWZ wskazując jedynie elementy istotne, które muszą zostać zawarte, aby zmiana SWZ nastąpiła. Zamawiający w prowadzonym postępowaniu dochował wszelkich wymogów formalnych koniecznych dla ważności zmiany SWZ. Mając na względzie uwagę NIK co do niejednolitego sposobu postępowania, doprecyzowane będą wewnętrzne procedury Agencji, aby uporządkować proces.

(akta kontroli tom III str. 4, tom VIII str. 54-55)

W ocenie NIK niejednolite postępowanie Zamawiającego dotyczące publikowania zmian SWZ może zaburzać zasadę równego traktowania i uczciwej konkurencji. Postępowanie, niezależnie od wymogów przestrzegania prawa, powinno być prowadzone tak, aby oferenci mieli pełną jasność, co do treści SWZ.

⁹⁹ Przeprowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem była dostawa do zapasów agencyjnych do 164 000 m³ oleju napędowego w gat. F, dalej: postępowanie nr BZzp.261.48.2023, o wartości wydatku w 2023 r. 378 927,1 tys. zł.

¹⁰⁰ Którego oferta zostanie wybrana jako najkorzystniejsza, wniesienia najpóźniej w dniu podpisania umowy.

¹⁰¹ Informacje dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

¹⁰² Pod adresem: <https://platformazakupowa.pl/transakcja/769445>.

¹⁰³ Znak BZzp.261.48.2023.1.

¹⁰⁴ Znak BZzp.261.48.2023.2.

¹⁰⁵ Poprzez także usunięcie pkt 5 w Rozdziale VII załącznika nr 2 - Formularz ofertowy.

– udostępnieniu zmiany treści SWZ na stronie internetowej¹⁰⁶ prowadzonego postępowania w dniu 29 maja 2023 r. i 19 czerwca 2023 r. tj. przed publikacją ogłoszenia tych zmian w Dz. Urz. UE, co nastąpiło odpowiednio: 2 czerwca 2023 r.¹⁰⁷ i 20 czerwca 2023 r.¹⁰⁸, pomimo, iż zamawiający został powiadomiony przez Urząd Publikacji Unii Europejskiej¹⁰⁹ o ww. publikacjach w terminie 48 godzin od potwierdzenia ich otrzymania, tj. odpowiednio: 29 maja 2023 r. i 15 czerwca 2023 r.¹¹⁰, co stanowiło naruszenie art. 137 ust. 5 ustawy Pzp¹¹¹.

(akta kontroli tom VI str. 225, 284-299, 332-346, 348-359)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż publikacja ogłoszenia w dniu 29 maja 2023 r. nastąpiła w związku z wadliwym systemem działania platformy zakupowej, na której prowadzone było postępowanie. Zamawiający nie zamierzał opublikować ogłoszenia o zmianie ogłoszenia, a jedynie umieścić je w dokumentacji postępowania analogicznie jak robi to, np. umieszczając informację o kwocie na sfinansowanie zamówienia. Publikacja nastąpiła samoczynnie. W przypadku publikacji ogłoszenia w dniu 19 czerwca 2023 r. dokonano ją ze względu na ograniczenia techniczne ówczesnej platformy zakupowej Zamawiającego (Open Nexus), na której nie było możliwości aktualizacji postępowania przez osobę inną niż osoba zakładająca postępowanie. Z uwagi na niemożność publikacji ogłoszenia o zmianie ogłoszenia przez tę osobę w dniu 20 czerwca 2023 r. Zamawiający uznał, że publikacja w dniu 19 czerwca jest korzystniejsza, niż dokonanie publikacji po opublikowaniu ogłoszenia w Dz. Urz. UE.

(akta kontroli tom III str. 5, tom VIII str. 55-56)

– przekazaniu przez zamawiającego informacji o złożonych ofertach w postępowaniu do Prezesa UZP w dniu 21 lipca 2023 r., tj. 15 dni po terminie określonym w art. 81 ust. 1 ustawy Pzp, zgodnie z którym zawiadomienie powinno być przekazane nie później niż w terminie 7 dni od dnia otwarcia ofert (29 czerwca 2023 r.).

(akta kontroli tom VI str. 225, 360-362)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż opóźnienie w przesłaniu ww. informacji wynikało ze stanu osobowego Działu Zamówień Publicznych i okresu urlopowego. W związku z ilością prowadzonych postępowań pracownicy podejmowali w pierwszej kolejności czynności wpływające bezpośrednio na aktualne postępowania, mogące wywołać negatywny skutek dla zamawiającego.

(akta kontroli tom III str. 5)

– nieterminowym zamieszczeniu ogłoszenia o wykonaniu dwóch umów¹¹², co było niezgodne z 448 ustawy Pzp nakładającym na zamawiającego obowiązek zamieszczania takich ogłoszeń w terminie 30 dni od ich wykonania. Zamawiający zamieścił ogłoszenia w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 29 stycznia 2024 r., tj. odpowiednio 38 dni i 18 dni po upływie wyznaczonego w ustawie terminu.

(akta kontroli tom IV str. 331-336, tom VI str. 228-230, 440-442, 459-461)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż przyczyną umieszczenia w BZP po terminie ogłoszenia o wykonaniu dwóch był fakt, że informacja o ich wykonaniu została przesłana do Biura Zakupów RARS w terminie opóźnionym, z uwagi na fakt znaczącego obciążenia/przyrostu realizowanych zadań, jak i również absencją pracowników.

(akta kontroli tom IV str. 347)

– nie zawarciu w protokole z postępowania¹¹³ informacji o kolejnej zmianie ogłoszenia, które zostało opublikowane w Dz. Urz. UE pod nr 2023/S 117 365473 z dnia 20 czerwca 2023 r.¹¹⁴, co było niezgodne z § 3 pkt 3 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2020 r. Ministra Rozwoju,

¹⁰⁶ Pod adresem: <https://platformazakupowa.pl/transakcja/769445>.

¹⁰⁷ Pod Nr 2023/S 105-327317.

¹⁰⁸ Pod Nr 2023/S 117-365473.

¹⁰⁹ Dalej: UPUE.

¹¹⁰ W dniach, w których zamawiający przekazał do UPUE ogłoszenia do publikacji.

¹¹¹ Udostępnienie zmiany treści SWZ na stronie internetowej prowadzonego postępowania nie może nastąpić przed publikacją ogłoszenia, o którym mowa w art. 90 ust. 1, z wyjątkiem przypadku, gdy zamawiający nie został powiadomiony o publikacji w terminie 48 godzin od potwierdzenia przez Urząd Publikacji Unii Europejskiej otrzymania tego ogłoszenia.

¹¹² Zawartych w dniu 5 września 2023 nr: BZzp-BPI-248/2023 (zadanie nr 2) – wykonana 22 listopada 2023 r. i nr BZ-BPI-247/2023 (zadanie nr 4) – 12 grudnia 2023 r.,

¹¹³ Zatwierdzony w dniu 20 grudnia 2023 r., dalej: protokół.

¹¹⁴ Przy czym Zamawiający nie załączył tego ogłoszenia do protokołu (art. 72 ust. 2 ustawy Pzp).

Pracy i Technologii w sprawie protokołów postępowania oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego¹¹⁵.

(akta kontroli tom VI str. 227, 358-359, 374-383)

Dyrektor BFK wyjaśnił, iż omyłkowo przy tworzeniu spisu dokumentów do protokołu zostało pominięte jedno z ogłoszeń.

W trakcie kontroli NIK, tj. w dniu 25 marca 2024 r., dokonano korekty protokołu poprzez zawarcie w nim informacji dotyczącej ogłoszenia o zmianie ogłoszenia opublikowanego w Dz. Urz. UE pod nr 2023/S 117 365473 z dnia 20 czerwca 2023 r.

(akta kontroli tom III str. 5, tom VI str. 384-394)

9. Niezrealizowanie zamówienia na wdrożenie dodatkowego modułu do systemu „Platforma Paliwowa”¹¹⁶ zgodnie z wymogami procedury zakupowej wyrażonymi w pkt. 28.1 polityki zakupowej, tj. niedokonanie rozeznania rynku przy udzielaniu tego zamówienia. W uzasadnieniu odstąpienia od rozeznania rynku i podjęcia negocjacji tylko z jednym wykonawcą, z dnia 24 sierpnia 2023 r. Dyrektor Biura Teleinformatyki wskazał w uzasadnieniu odstąpienia na pilną potrzebę wdrożenia dodatkowego modułu do 1 września 2023 r., z uwagi na prawdopodobne wejście w życie nowelizacji przepisów ustawy o zapasach.

Dyrektor Biura Teleinformatyki na pytanie o przyczyny zastosowania odstąpienia od procedury wyjaśnił, że w sierpniu 2023 r. przejmowano od wykonawcy system „Platforma paliwowa”, wymagający poprawek gwarancyjnych, napisania dokumentacji technicznej do systemu, przejęcia kodu źródłowego oraz jego audytu co spowodowało brak czasu na realizację innych zadań.

(akta kontroli tom I str. 371, 377-392, 406-409)

W ocenie NIK przy realizacji tego zamówienia Agencja powinna zastosować przewidziane w procedurach rozeznanie rynku. W uzasadnieniu odstąpienia podano bowiem nieprawdziwe dane dotyczące wejścia w życie ustawy i planowanego terminu wdrożenia dodatkowego modułu do systemu „Platforma Paliwowa”, tj. 1 września 2023 r., podczas gdy ustawa wchodziła w życie od dnia 7 września 2023 r. Ponadto w ocenie NIK przy dochowaniu należytej staranności, Agencja mogła dokonać rozeznania rynku już na etapie prac legislacyjnych, co wydłużyłoby czas na dokonanie rozeznania rynku i udzielenie zamówienia w trybie konkurencyjnym przewidzianym wewnętrznymi procedurami.

(akta kontroli tom I str. wyjaśnienia 374, 413-414)

1.3 Gospodarowanie wolnymi środkami i obligacjami

1.3.1 Gospodarowanie wolnymi środkami i obligacjami w Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych

Nadwyżki środków finansowych Agencji w 2023 r. lokowane były z wykorzystaniem automatycznego inwestowania środków (overnight) w Banku Gospodarstwa Krajowego¹¹⁷ (środki budżetowe) i w formie depozytów u Ministra Finansów (środki własne i fundusze).

Stan środków Agencji na koniec 2023 r. wyniósł 3 460 942,8 tys. zł, z tego na lokatach overnight 2 331 623,7 tys. zł¹¹⁸. Agencja nie lokowała środków na lokatach terminowych. Przychody z tytułu zagospodarowania wolnych środków Agencji wyniosły: 5 925,7 tys. zł oraz podlegające zwrotowi 157 409,4 tys. zł (z konta rozrachunków).

(akta kontroli tom I str. 96-103)

Agencja w 2023 r. otrzymała¹¹⁹, na podstawie art. 8 ust.1 pkt 3 lit. a ustawy budżetowej na rok 2023 milion sztuk obligacji SP o wartości łącznej 1 000 000,0 tys. zł. Wartość obligacji na 31 grudnia 2023 r. wyniosła 1 005 500,220 zł. W 2023 r. Agencja nie sprzedawała posiadanych obligacji.

(akta kontroli tom I str. 366-369)

¹¹⁵ Dz.U. poz. 2434.

¹¹⁶ Na które wydatkowano w 2023 r. kwotę 159,7 tys. zł.

¹¹⁷ Dalej: BGK.

¹¹⁸ Pozostałe środki 1 129 319,2 tys. zł na rachunkach walutowych oprocentowanych 0%.

¹¹⁹ Obligacje przekazano 29 grudnia 2023 r. Wartość posiadanych przez Agencję obligacji na 1 stycznia 2023 r. wynosiła 0 zł.

Dyrektor BFK wyjaśnił, że nadwyżki środków były lokowane z wykorzystaniem automatycznego inwestowania środków, stosownie do postanowień umowy zawartej z BGK. Zgodnie z umową, wskaźnik wynoszący 0,725 przyjęty dla ustalania oprocentowania w oparciu o WIBID 1M dla lokowanych środków w formie autoinwestycji był korzystniejszy od lokat terminowych.

(akta kontroli tom I str. 98)

1.3.2 Gospodarowanie wolnymi środkami Funduszu Zapasów Interwencyjnych

Nadwyżki środków finansowych Agencji w 2023 r. lokowane były z wykorzystaniem automatycznego inwestowania środków (overnight) w BGK w formie depozytów u Ministra Finansów (fundusze).

Stan środków Funduszu na koniec 2023 r. wyniósł 3 720 468,4 tys. zł, z tego:

- na lokatach terminowych 3 020 710,0 tys. zł,
- na lokatach overnight 539 666,0 tys. zł¹²⁰

Średnia kwota środków FZI na lokatach terminowych 2023 r. wyniosła 2 578 043,8 tys. zł a okres lokowania wyniósł od 14 do 91 dni, a przychody z tego tytułu wyniosły 162 406,6 tys. zł. Przychody z tytułu zagospodarowania wolnych środków FZI wyniosły: 209 336,1 tys. zł oraz podlegające zwrotowi 8,4 zł (z konta rozrachunków). Fundusz nie posiadał obligacji skarbowych.

(akta kontroli tom I str. 96-103, tom IV, str. 435-455, 459-466, 469-523)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4 Realizacja zadań

1.4.1 Realizacja zadań przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych

Opis stanu
faktycznego

Agencja, razem z planem finansowym na rok 2023, sporządziła plan rzeczowy rezerw strategicznych¹²¹ zawierający dane o ilości i wartości poszczególnych kategorii rezerw, m.in. stan rezerw na początek roku, planowane przychody i rozchody i planowany stan na koniec roku. W planie wskazywane były również numery decyzji stanowiących podstawę jej tworzenia. W ciągu roku budżetowego plany rzeczowe były korygowane zgodnie ze zmianami planu finansowego Agencji.

Prezes Agencji przedstawiał Prezesowi Rady Ministrów sprawozdania z realizacji planu rzeczowego na 30 czerwca oraz na koniec roku, zawierające dane liczbowe i wartościowe dla poszczególnych asortymentów rezerw a także opisowe z informacjami nt. obrotu wartościowego poszczególnych asortymentów rezerw i przyczyn ewentualnego niewykonania¹²².

(akta kontroli tom X str. 1-479¹²³)

W sprawozdaniu RB-BZ2 za 2023 r. wykazano, że zakładany poziom wykonania miernika minimum 80% nie został osiągnięty (wykonano 74,3%).

Dyrektor BFK wyjaśnił, że miernik RB-BZ2 prezentuje poziom wykonania procentowego realizacji wartości bazowej rezerw, określonej przez organ tworzący i jest wyliczany wg wzoru: wartość rezerw faktycznie zgromadzonych na koniec roku / poziom rezerw wynikający z planu rzeczowego rezerw na koniec roku * 100%. Niższy procent realizacji wartości bazowej rezerw strategicznych określony przez organ tworzący wynikał z niezrealizowania zakupu rezerw surowca za kwotę 1 612 084 000 zł. - zgodnie z wydaną Decyzją Prezesa Rady Ministrów nr 275/R/23 z dnia 25 października 2023 r. ze względu na fakt, że nie została podpisana umowa pożyczki z Ministrem Finansów, z której miał być sfinansowany zakup tego asortymentu.

¹²⁰ Pozostałe środki 106 092,4 tys. zł na nieoprocentowanym rachunku VAT.

¹²¹ Plany rzeczowe poszczególnych asortymentów rezerw są dokumentami niejawnymi o klauzulach poufne i zastrzeżone.

¹²² Sprawozdania są dokumentami niejawnymi o klauzulach poufne.

¹²³ Akta kontroli o klauzuli „poufne” znajdują się w kancelarii tajnej NIK, przy pismach nr BFKpl.0910.1.2024/Pf-46/2024 i BFKpl.0910.1.2024/Pf-71/2024.

(akta kontroli tom III str.168-169)

Agencja zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowała na 2023 r. plan działania RARS (określający cele i mierniki dla realizacji zadań ustawowych dla każdego asortymentu rezerw strategicznych oraz zapasów paliw, tj. cele związane z poziomem ilościowym rezerw i zapasów oraz jakościowym. W planie ustalono mierniki i przypisane do nich planowane do osiągnięcia wartości oraz wskazano osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów (dyrektorów poszczególnych komórek organizacyjnych oraz zadania służące realizacji celu). Zgodnie z wewnętrznymi procedurami sporządzono półroczne i roczne sprawozdania z realizacji planu. Planowane wartości mierników zostały osiągnięte¹²⁴.

(akta kontroli tom VIII str. 285-303)

Dyrektor BFK wyjaśnił, że mierniki wynikające z „planu są miernikami określającymi stopień realizacji celu w zakresie ilości rezerw strategicznych określonej w planie rzeczowym oraz decyzjach i dyspozycjach dotyczących tworzenia i likwidacji rezerw z uwzględnieniem wydanych decyzji i dyspozycji o udostępnieniu rezerw strategicznych (wielkość bazowa), oraz w zakresie ilości zapasów agencyjnych ropy i paliw, ilości zapasów obowiązkowych i opłaty zapasowej oraz jakości rezerw i zapasów agencyjnych i obowiązkowych.

Przyjęte w planie wskaźniki realizacji wielkości bazowej rezerw strategicznych i zapasów obowiązkowych paliw stanowiły średnią arytmetyczną mierników, wyliczonych oddzielnie dla każdego asortymentu rezerw: stosunku ilości rezerw faktycznie zgromadzonych do ilości rezerw określonych wg wielkości bazowej. Dla przykładu wskaźnik wymaganego stanu zapasów agencyjnych ropy naftowej i paliw – stanowi stan zapasów agencyjnych zapewniający co najmniej 90-dniowe zapasy interwencyjne z uwzględnieniem poziomu zapasów obowiązkowych oraz decyzji ministra ds. energii.

Wartością bazową rezerw strategicznych jest ilość rezerw strategicznych określona w planie rzeczowym oraz decyzjach i dyspozycjach dotyczących tworzenia i likwidacji rezerw, z uwzględnieniem wydanych decyzji i dyspozycji o udostępnieniu rezerw strategicznych.

Wskaźnik jakości rezerw strategicznych wyliczano na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych przez RARS, informacji z magazynowania, obsługi i konserwacji rezerw technicznych oraz informacji przesłanych przez kontrahentów, którzy do dokumentacji inwentaryzacyjnej podłączają świadectwa jakości towarów, oświadczenia o zachowaniu stanu ilościowego i jakościowego oraz (w przypadku rezerw żywnościowych) oświadczeń potwierdzających jakość przechowywanych rezerw żywnościowych i informacji o ilości i miejscu przechowywania rezerw.

(akta kontroli tom VIII str. 162-172, 285-303)

Agencja w 2023 r. przeprowadziła 175 kontroli u przedsiębiorców, w tym 84 dotyczące rezerw strategicznych produktów rolnych, rolno-spożywczych, środków spożywczych (w 149 lokalizacjach), 17 kontroli rezerw strategicznych produktów leczniczych i wyrobów medycznych (w 20 lokalizacjach), 9 kontroli surowców, materiałów, urządzeń, maszyn (w 25 lokalizacjach), 3 kontrole zapasów agencyjnych ropy naftowej i paliw (w 29 lokalizacjach) oraz 62 kontrole zapasów obowiązkowych (w 187 lokalizacjach). Ponadto przeprowadziła 22 kontrole rezerw przechowywanych w składnicach RARS (w 26 lokalizacjach). Nieprawidłowości stwierdzone u 28 przedsiębiorców dotyczyły, m.in. braku rezerw, przechowywania rezerw niezgodnie z postanowieniami umowy, niewłaściwej jakości zapasów oleju napędowego, niedoboru zapasów LPG, nieprawidłowego ustalenia wielkości zapasów obowiązkowych i obliczenia opłaty zapasowej.

(akta kontroli tom IV, str. 435-455, 459-466)

¹²⁴Dla celu zapewnienie rezerw strategicznych żywnościowych (...): miernik realizacji wielkości bazowej osiągnięto w 91,82% (wg planu nie mniej niż 70%) a miernik jakości rezerw 100% (przy planowanych 90%). Dla celu zapewnienie rezerw strategicznych medycznych (...): miernik realizacji wielkości bazowej osiągnięto w 90,5% (wg planu nie mniej niż 70%) a miernik jakości rezerw 100% (przy planowanych 90%). Dla celu zapewnienie rezerw strategicznych technicznych (...): miernik realizacji wielkości bazowej surowców i produktów naftowych osiągnięto w 73,63% (wg planu nie mniej niż 70%) miernik jakości surowców i produktów naftowych osiągnięto w 100% (przy planowanych 90%); miernik realizacji wielkości bazowej rezerw technicznych materiałów, urządzeń (...) w 98,71% (wg planu nie mniej niż 70%) a miernik jakości rezerw technicznych materiałów, urządzeń (...) 98,88% (przy planowanych 90%). Dla celu zapewnienia zapasów agencyjnych ropy i paliw w wymaganym poziomie ilościowym i jakościowym (...) wskaźnik wymaganego zapasu osiągnięto w 104,9% (wg planu 100%), wskaźnik jakości zapasów agencyjnych w 100% (wg planu nie mniej niż 90%), wskaźnik wymaganego stanu zapasów obowiązkowych ropy i paliw w 101,1% (wg planu nie mniej niż 90%), wskaźnik wysokości wpływu z opłaty zapasowej 99,97% (wg planu nie mniej niż 90%).

1.4.2 Realizacja zadań Funduszu Zapasów Interwencyjnych

Plan rzeczowy Funduszu Zapasów Interwencyjnych tworzony był razem z planem finansowym Funduszu i korygowany wraz ze zmianą planu finansowego. Sprawozdania z realizacji planu sporządzane były kwartalnie razem ze sprawozdaniami z wykonania planu finansowego.

Wykonanie planu rzeczowego w 2023 r. kształtowało się następująco:

- benzyna silnikowa – o wartości 250 846,1 tys. zł (74,0 tys. m³), co stanowiło 297,0% wykonania w 2022 r. (63 185,8 tys. zł - 16,0 tys. m³),
- olej napędowy – o wartości 712 955,5 tys. zł (206,5 tys. m³), co stanowiło 585,5% wykonania w 2022 r. (104 000,4 tys. zł - 29,2 tys. m³),
- stan zapasów nafty do silników odrzutowych i ropy naftowej pozostawał bez zmian, tj. nafta o wartości 66 670,7 tys. zł (41,1 tys. m³) i ropa naftowa o wartości 2 362 074,3 tys. zł (1 950,0 tys. ton).

Stopień realizacji zadań Funduszu w ramach planu finansowego i planu w układzie zadaniowym monitorowany był poprzez sporządzanie kwartalnych i rocznych sprawozdań z wykonania planu finansowego Funduszu, przekazywanych do KPRM i MKiŚ.

(akta kontroli tom IV str. 69, 73-75, tom VI str. 1-127)

Dyrektor BFK na pytanie o analizy wykonania planu zadań Agencji i Funduszu wyjaśnił, że wykonywane były systematycznie projekcje finansowe pozwalające na bieżące kontrolowanie stopnia wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań oraz miesięcznych danych księgowych. Projekcje finansowe obejmowały swym zakresem stopień bieżącego wykonania planu finansowego, planowane wykorzystanie środków w rozbiciu na poszczególne miesiące oraz planowany termin zakończenia realizacji zadań.

(akta kontroli tom III, str. 408-411)

Szczegółowa analiza wyników kontroli, przeprowadzonej przez Agencję¹²⁵, zapasów obowiązkowych u przedsiębiorcy Orlen S.A. wykazała, że w ramach kontroli zweryfikowano miejsce przechowywania zapasów obowiązkowych paliw (20 lokalizacji, w tym w Inowrocławskich Kopalniach Soli Solino S.A. (Podziemnym Magazynie Ropy i Paliw „Góra”) dostępność faktyczną zapasów i jakość przechowywanych zapasów. W trakcie kontroli obliczono oraz zweryfikowano wyliczenia własne Orlen S.A. wielkości zapasów obowiązkowych na 2023 r. oraz prawidłowości wyliczenia opłaty zapasowej a także zweryfikowano stan magazynowanego paliwa m.in. w IKS „Solino” na dzień 25 października 2023 r. na podstawie zestawienia ilościowego stanów magazynowych w kawernach, w których przechowywane były zapasy obowiązkowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przechowywania zapasów obowiązkowych w IKS Solino.

(akta kontroli tom IV, str. 435-455, 459-466, 469-523)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie wykonanie planu kosztów Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych. Natomiast ocenę wykonania w 2023 r. planu finansowego Funduszu Zapasów Interwencyjnych sformułowano w formie opisowej.

Na powyższą ocenę wpłynęły nieprawidłowości stwierdzone w kosztach Agencji na łączną kwotę 318 305,5 tys. zł, co stanowiło 6,3% kosztów i wydatków majątkowych Agencji (5 042 199,8 tys. zł). Nieprawidłowości stwierdzone w działalności Agencji dotyczyły: zaciągania zobowiązań i dokonywania wydatków z przekroczeniem planu finansowego, co było niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3 i art. 46 ust 1 ufp; poniesienia kosztów reklamy i promocji, niewynikających z ustawowych zadań Agencji określonych w art. 31 ustawy o rezerwach; nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień publicznych (dotyczących m.in. niewyłączenia z udziału w postępowaniu osoby po stronie której wystąpił konflikt interesów, co było niezgodne z art. 56 ust. 1 ustawy Pzp i nieuprawnionego odstąpienia od stosowania ustawy Pzp). NIK zauważa przy tym, że nieprawidłowość polegająca na zaciągnięciu zobowiązań

¹²⁵ Wyniki kontroli zespół kontrolny podpisał 29 grudnia 2023 r. Kontroli miejscach przechowywania paliw dokonano w dniach 24-25 października 2023 r.

i dokonaniu wydatków z przekroczeniem planu finansowego była konsekwencją - w zakresie zaciągnięcia zobowiązań i dwóch płatności ze środków z UE - konieczności realizacji przez RARS na początku 2023 r. umowy grantowej zawartej z Komisją Europejską na dostawę agregatów prądotwórczych dla Ukrainy. W ramach kosztów Funduszu Zapasów Interwencyjnych stwierdzone nieprawidłowości również dotyczyły udzielonych zamówień publicznych (m.in. nierzetelnego przygotowania dokumentacji zamówienia, nieterminowej publikacji ogłoszeń o wykonaniu umów, odstąpienie od rozeznania rynku) oraz rozliczania części kosztów reklamy i promocji w koszty Funduszu, mimo że w art. 28c ustawy o zapasach nie wskazano możliwości finansowania ze środków Funduszu zadań związanych z promocją i reklamą.

Kontrola NIK stwierdziła również wysokie koszty ponoszone przez Agencję na utrzymanie czterech ośrodków wypoczynkowo-szkoleniowych, jakie w 2023 r. pozostawały we władaniu Agencji. Koszty te (8697,0 tys. zł) kilkakrotnie przewyższały przychody (2593,0 tys. zł), podczas gdy funkcjonowanie tylko jednego ośrodka wpisywało się w realizację zadań Agencji – jako planowana siedziba zapasowa.

Przychody Agencji zostały wykonane w wysokości 3 867 361,7 tys. zł, co stanowiło 46,0% planu po zmianach (8 399 422,0 tys. zł) i było spowodowane niższym niż planowano wykonaniem przychodów z prowadzonej działalności (m.in. z powodu przesunięcia likwidacji produktów naftowych i części rezerw żywnościowych na 2024 r.) dotacji celowych (m.in. rozłożenia na trzy lata procesu wymiany rezerw produktów naftowych i niewielkiego zainteresowania sprzedażą zboża do Agencji) i pozostałych przychodów (m.in. z powodu niższego wykorzystania środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 i Funduszu Pomocy). Źródłami finansowania realizacji zadań były środki z dotacji ogólnej i celowych, Funduszu Przeciwdziałania Covid-19, Funduszu Pomocy, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, środki z Unii Europejskiej przeznaczone na realizację zadań dotyczących, m.in. bezpieczeństwa i obronności kraju, bezpieczeństwa energetycznego, przeciwdziałaniu Covid-19 oraz pomocy Ukrainie. NIK nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących wykonania planu przychodów Agencji, w tym przy dochodzeniu należności. Koszty Agencji zostały wykonane w wysokości 4 935 094,5 tys. zł, tj. 60,7% planu po zmianach (8 132 934,0 tys. zł). Przyczyny niezrealizowania planu kosztów były tożsame z opisanymi powyżej przyczynami niezrealizowania planu przychodów. Koszty Agencji objęte szczegółowym badaniem w kwocie 645 174,5 tys. zł (co stanowiło 12,8% kosztów ogółem i wydatków majątkowych wykonanych w 2023 r., tj. 5 042 199,8 tys. zł), z wyjątkiem kosztów reklamy i promocji, zostały wydatkowane w sposób celowy, a ich udokumentowanie było rzetelne. W Agencji w 2023 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykorzystania dotacji, gospodarowania wolnymi środkami lub obligacjami i realizacji zadań Agencji wynikających z art. 31 ustawy o rezerwach.

Przychody Funduszu wyniosły 1 565 606,6 tys. zł i były wyższe od planowanych o 13,3% (1 381 386,0 tys. zł), co wynikało m.in. z wyższych przychodów z lokowania wolnych środków. NIK nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących wykonania planu przychodów Funduszu, w tym przy dochodzeniu należności. Koszty Funduszu zostały wykonane w wysokości 1 644 014,2 tys. zł tj. 46,0% planu (3 615 436,0 tys. zł) co było związane z niepełną realizacją zakupu paliw na zapasy agencyjne wykonane w 2023 r. Nie stwierdzono nieprawidłowości w gospodarowaniu wolnymi środkami oraz realizacji zadań Funduszu określonych w ustawie o zapasach.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość

2.1 Sprawozdawczość Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2023 r. przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych:

- 1) z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej (Rb-35),
- 2) z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2023 r. planu finansowego agencji wykonawczej RARS (Rb-40),

3) z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
oraz sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań.

(akta kontroli tom VII str. 25-32, 118-124, 155-187, 301-324)

2.2 Sprawozdawczość Funduszu Zapasów Interwencyjnych

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2023 r. przez Fundusz Zapasów Interwencyjnych:

- 1) z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
  - 2) z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2023 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego FZI (Rb-40),
  - 3) z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- oraz sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania Funduszu za rok 2023 zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Ustalono jednak, że w sprawozdaniu Rb-40 za 2023 r. w zakresie danych „planu za 2022 rok” niewłaściwie wykazano kwotę innych przychodów w pozycji „przychody ze sprzedaży towarów” zamiast w pozycji „inne przychody”¹²⁶ a także kwotę z pozycji „inne dochody” wykazano łącznie w pozycji „wpływy z tytułu zwrotu podatku VAT z US” zamiast oddzielnie w pozycji „inne”.

(akta kontroli tom VII str. 33-39, 111-117, 189-299, 301-324)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawozdaniu Rb-40 – wykonanie planu finansowego Funduszu błędnie wykazano kwotę „innych przychodów” za 2022 r. w pozycji „przychody ze sprzedaży towarów” zamiast w pozycji „inne przychody”.
2. W tym samym sprawozdaniu „inne dochody” wykazano łącznie w pozycji „wpływy z tytułu zwrotu podatku VAT z US” zamiast oddzielenie w pozycji „inne”.

Dyrektor BFK wyjaśnił, że zaprezentowanie danych o innych przychodach w niewłaściwym wierszu było pomyłką pisarską. Natomiast korekta sprawozdania dokonana w dniu 22 marca 2024 r. polegała jedynie na wykazanie w wierszu „Dochody inne” kwoty z tytułu kar w wysokości 30 919,85 zł.

Powyższe nieprawidłowości nie miały wpływu na sprawozdawczość roku 2023.

(akta kontroli tom. IV str. 342, tom VI str. 33-34, 37-38, tom VIII str. 58-59)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych i Fundusz Zapasów Interwencyjnych sprawozdania budżetowe za 2023 r. oraz sprawozdanie za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji. Zostały one sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, za wyjątkiem sprawozdania Rb-40 – wykonanie planu finansowego Funduszu w zakresie danych za 2022 r.

¹²⁶ W trakcie kontroli, tj. w dniu 22 marca 2024 r. dokonano korekty sprawozdania.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Podjęcie działań zapewniających zaciąganie zobowiązań oraz ponoszenie kosztów i wydatków na cele i w wysokości ustalonej w planie finansowym, zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt. 3 i art. 46 ust. 1 ufp.
  2. Ponoszenie kosztów i wydatków przez Agencję i Fundusz wyłącznie na realizację zadań wynikających z ustawy o rezerwach oraz ustawy o zapasach.
  3. Podjęcie działań w celu wyeliminowania przypadków udzielania zamówień publicznych niezgodnie z przepisami ustawy Pzp oraz wewnętrznymi procedurami zakupowymi, tj. w szczególności w zakresie szacowania wartości zamówienia, składania wymaganych oświadczeń przez osoby biorące udział w postępowaniu, rzetelności przygotowywania dokumentacji postępowań i terminowości wykonywania obowiązków informacyjnych.
  4. Rzetelne weryfikowanie przedkładanych przez wykonawców rozliczeń wykonanych prac.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹²⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 22 kwietnia 2024 r.

Kontrolerzy:
Rafał Sowa
główny specjalista kontroli państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektora Delegatury NIK
w Warszawie
Stanisław Jarosz
/-/

Inga Piotrowska
główny specjalista kontroli państwowej

/-/

¹²⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał: *p.o. Dyrektora Delegatury NIK
w Warszawie Stanisław Jarosz*

.....